teekäija

jaanuar

KRISTLIK AJAKIRI
AASTAST 1904
01.2019
hind 4€
teek.ee

KALJO RAID:
„Ma tahan olla inimeste sõber!"

- Sõna. Mälu. Vabadus
- Kogudused haldusreformi järellainetuses
- Laste pildiajakirja Ristitee sünnilugu
- Kasvame Jumala sõnas
- Kümme põhjust, miks kuuluda kogudusse

Piibel ja sinu tänane Kristuse kogemine

Laste pildiajakirja Ristitee sünnilugu

Marie-Helen Aavakivi, Oleviste kogudus

Neid kordi, kui kuuleme palves Jumala selget juhatust, tuleb elus ikka ette. Paljud palvevastused unustame, osasid lihtsalt ei märka. Vähem on neid, mis aga ei lähe meelest ega anna rahu enne, kui oleme nad ellu viinud. Laste pildiajakirja Ristitee sünd kuulub viimaste alla.

Mina kasvasin üles kristlikus perekonnas ja olen uskunud Jumalasse kogu oma teadliku elu, kuid ristitud sain alles täiskasvanueas. Oleviste ülistuskooris olen laulnud alates selle algusaastast. Palve on olnud mu elu oluliseks osaks nii headel kui keerulistel aegadel.

Üheks parimaks palvetamise vormiks on tõenäoliselt koos palvetamine, mida oleme kooriga igas proovis ja pikemalt ka iga-aastastel allianssspalvustel teinud. Mõni aasta tagasi anti seal südamesse ülesanne, mille täitmisega sain koos Jumala, kaaskristlaste ja toetajate suure abiga alles tänavu hakkama – sündis pildiajakiri Ristitee.

Tol allianssspalvusel Tallinna metodisti kiriku kabelis küsisime Jumalalt, mis on meie igaühe ülesanne evangeeliumi kuulutamisel? Ruumis valitsevas õndsas rahus põlvitades sulgesin silmad, hingasin rahulikult sisse, kuulatasin ja küsisin viimaks: „Jumal, mida sa soovid, et ma teeksin?" Vastust ei tulnud, oli vaid rahu ja vaikus. Nii küsisin veel mitu korda, aga ei midagi konkreetset. Siis äkitselt see juhtuski: sain südamesse laste pildiajakirja piiblilugudega!

Arvasin mõnda aega, et ju see oli uitmõte või vahest enda fantaasia või muu taoline, aga ma ei saanud sellest elevusest lahti. Ikka ja jälle, olles parasjagu millegi täiesti muuga ametis, sain aina uuemaid juhiseid, kuni ajakirja pealkirjani Ristitee välja.

Hakkasin aeg-ajalt ajakirjast märkmikku visandeid tegema, et mingitki rahu saada, ise endiselt kahtlev. Polnud ju tegemist minu õpitud eriala või isegi hobiga. Nüüd olin järsku saanud kutsumise täiesti teise valdkonda.

Sarnaselt möödusid paar aastat, enne kui otsustasin, et ei saa enam vaikselt olla. 2018. aasta hilissügisel asusin otsima inimesi, keda see ülesanne samuti kõnetaks. Internetis erinevate kunstnike loomingut ja tausta uurides jõudsin peatselt kunstnik Ats Nukki'ni. Sealt edasi otsisin keeletoimetajat ja jõudsin meie oma koori liikme Meeli Pajulani, kes aitas teksti toimetamisega. Suureks abiks oli kujundaja-küljendaja Päivi Palts. Tuge pakkusid ka Oleviste kiriku vanempastor Siim Teekel ja EKB Liidu ning Eesti Evangeelse Alliansi juhid. Märkasin, et tänu Jumala juhtimisele ja armule teostub projekt kiiresti. Jõulukuus nägigi ilmavalgust laste pildiajakirja Ristitee esimene number!

Esialgu teeme ajakirja ühe numbri kaupa ja ei sea enestele liigseid tähtaegasid, kuna kogu ettevõtmine on eelkõige kunstnikule ja ka meile toimetajatena üpris ajakulukas. Näiteks tuleb kõik illustratsioonid algusest peale korduvalt visandada, siis koos piiblitekstiga läbi vaadata ning ka tervikuks kujundada ja nii see tsükkel pidevalt kordub, kuni kõik osapooled jäävad rahule. Ka rahalised kulutused ja nende katmine mõjutavad järgmiste numbrite ilmumist.

Hetkel saab uut pildiajakirja osta Logose raamatupoest, Oleviste kiriku raamatuletist ja Tartu Pauluse raamatupoest. Kõige olulisem eesmärk seoses käesoleva ettevõtmisega on, et lapsed jõuaksid läbi Ristitee Laste Piibli lugemiseni ja hiljem päris Piiblini. Ajakirja saab kasutada ka abimaterjalina pühapäevakoolis ja muidu koos vanematega lugemiseks. Loodame jõuda lasteni vanuses 5–9 aastat. ■

6–9 Oma isa elust andis lühiülevaate tütar Merike Uudam, illustreerides seda paljude armsate fotodega. Kuulsime, et Kaljo hakkas 15aastasena talu pidama, 18aastasena tuli tal juba esile astuda surnumatjana. 19aastasena astus ta usuteaduslikku seminari ja omandas paralleelselt ka keskhariduse. Foto: Anett Haljasorg.

12–13 Palvushommikusöögi korraldustoimkonna hool oli tuua aasta algul kokku Lõuna-Eesti maakondade ja linnade poliitika-, majandus-, haridus-, kultuuri- ja usuelu esindajad. 10. jaanuaril toimunud kahetunnisel kohtumisel kuulati vaimulikku muusikat, sõnumeid, palvetati, oli aeg vestlusteks lauaosaduses. Foto: Kristi Jürma.

20 Seepärast müüdi oma hoone mõned aastad tagasi suuremale ingliskeelsele kristlikule kogudusele, kellelt seejärel eestikeelseteks jumalateenistusteks ruume üüriti. Nüüd otsustati lõpetada töö omaette kogudusena, jätkates kooskäimist, vastavalt võimalustele, kas mõne teise koguduse juures või koguduseliikmete kodudes. Foto: Aivar Raudver.

SISUKORD

- Esikaanel. Talvepäev Siniallikal. Foto: Päivi Palts.
- Tagakaanel. Viljandi linn valmistub 2019. aastal võõrustama EKB Liidu aastakonverentsi ja Noorte Piiblipäevi. Foto: Riina Ani.

2 Laste pildiajakirja Ristitee sünnilugu Marie-Helen Aavakivi

4 Kuidas abistab Sõbra Käsi kogudusi uuel aastal? Laura Maide

5 Kasvame Jumala sõnas Erki Tamm

6 Kaljo Raid: „Ma tahan olla inimeste sõber!" Piia Liht

7 Mõtisklusi isa Raidi sünniaastapäeval Jüri Puusaag

8 Kaljo Raidi 100. sünniaastapäev Kohilas TK

9 Viljar Lihti veerandsada aastat Kohila pastorina Tiina Kriste

10 Usuelus saab loodetav tõelisuseks ja nähtamatu nähtavaks Daire Tiigivee

12 Sõna. Mälu. Vabadus Mikael Raihhelgauz

14 Jõuluaeg EKB Liidu kogudustes

16 Palve Jeesuse nimel Peeter Roosimaa

18 Vana- ja uustestamentlikust süüdlase kohtlemisest Argo Tallerma

20 Vancouveri Eesti Ühendatud Baptisti Koguduse rännutee Aivar Raudver

21 Piibel ja sinu tänane Kristuse kogemine Adolf Pohl

23 Tähtpäevad tulevad-lähevad – kui palju nendele elada? Karita Kibuspuu

24 Kogudused haldusreformi järellainetuses Eenok Palm

25 Meie hulgast lahkunud laste mälestusteenistus Liivi Laos

25 Miks oled nii rahutu? Laura Jõgar

25 Mis on tarkuse algus? Ristsõna

26 Oodateski laulame Ragne Kivimets

27 Kuue meelega ülistus KUSis

27 Millist keelt räägiti enne Paabeli torni ehitamist? Ermo Jürma

28 EKB Liidu koguduste aasta 2019

Kuidas abistab Sõbra Käsi kogudusi uuel aastal?

Mirjam Link ja Johanna Rosenvald, intervjueeris Laura Maide

▲ Saaroni kogudus pastori abikaasa eestvedamisel kahe tütarlapse sünnipäeva tähistamas. Foto: Natalja Anikina.

Sihtasutus Sõbra Käsi on juba aastaid eest vedanud EKB Liidu sotsiaaltööd. Millised on täna organisatsiooni peamised tegevusvaldkonnad?

Laias laastus jagunevad tegevusvaldkonnad kaheks: esiteks, Sõbra Käe oma algatatud ja nüüdseks juba mitmed aastad kestnud projektid, nagu laagrid ja malevad keerulises olukorras peredest pärit lastele, 365-sünnipäevade projekt, Narva lastetuba, mis toimib laste päevakeskuse põhimõttel; teiseks, koostööprojektid kogudustega, milleks on koguduste omaalgatuslike sotsiaalprojektide toetamine, aga ka näiteks kooli- ja jõulupakid abivajavatele lastele. Lisaks oleme korraldanud koolitusi, et toetada teadmiste ja koostöövõrgustiku abil neid, kes ise tegelevad abivajajate aitamisega.

Kuidas saab Sõbra Käsi varustada ja toetada kogudusi?

Praktilise poole pealt saame pakkuda Sõbralt Sõbrale poodide kaudu **riide- ja mööbliabi** ning Toidupanga kaudu **toiduabi**. Üle-eestiline kaupluste võrgustik võimaldab toetada abivajajaid mitmekülgselt ja kiiresti, olenemata nende asukohast. Toidupank on üks meie pikaajalisemaid ja strateegilisemaid koostööpartnereid. Ka nendel on väga hästi välja töötatud üle-eestiline võrgustik, mille kaudu nad hea meelega meie kogudusi toetavad. Seega julgustame kogudusi otsima kontakti kohaliku toidupangaga, pakkuma omapoolset abi (näiteks toidukogumispäevadel) ja küsima julgelt omakorda toiduabi neile, kel seda koguduse kaudu vaja on.

Kriisiolukordades oleme vajadusel pakkunud ka **ühekordset (või korduvat) toetust.** Peame oluliseks, et abivajaval inimesel või perekonnal oleks kogudusepoolne kontaktisik, kes vahendab suhtlust Sõbra Käega ja kellel säiliks kontakt perekonnaga ka muul ajal.

Koguduse sotsiaalprojektide toetuseks saab kaks korda aastas (1. mail ja 1. novembril) taotleda rahalist toetust. Lisaks toetame **koolituste korraldamist**, mis aitavad koguduste inimestel tõhusamalt sotsiaaltööd teha ja/või arendada koostööd kogukonna ja kohalike partneritega. Oleme aidanud läbi viia koolitusi hingehoiu, erivajadustega inimeste, sotsiaaltoetuste, nõustamise jm teemadel. Viimatistest näiteks teist hooaega läbi viidud koolitus Nõmme baptistikoguduses, kus sihtgrupiks oma kogukonna üksikvanemad ja kuhu kogunes poolsada osalejat, enamik väljastpoolt kogudust. Samuti Viimsi vabakoguduse projekt, mille raames koolitatakse vabatahtlikke vägivalla ohvrite aitamiseks.

Kui aktiivselt kogudused eelmisel aastal teie pakutavaid võimalusi kasutasid?

Kui Liidu koosseisu kuulub 85 kogudust, siis Sõbra Käel on tihedam kontakt neist paarikümnega. Rõõmustame alati, kui mõni kogudus, kellega meil senini isiklikku kokkupuudet ei ole olnud, mõne projekti või abivajaja toetamiseks meie poole pöördub.

Milline oli kõige meeldejäävam koguduse algatatud ettevõtmine, millele Sõba Käsi sai õla alla panna?

Erinevad lühiajalised projektid on loomulikult olulised ja vahel nähtavamadki, aga eelmisele aastale tagasi mõeldes kerkib südames esile koguduste (mis võrdub otseselt inimeste) pühendunud ja aastatepikkune abi keerulises olukorras inimestele. Üldjuhul on tegemist traagilise õnnetuse tõttu raskesse olukorda sattunud laste või peredega. Sellised probleemid ei lahene kuuga. Imetleme koguduste inimesi, kes tõepoolest on päev-päevalt ja järjekindlalt abivajaja kõrval seisnud. Lisaks toiduabi viimisele on see tähendanud ka arsti juures käimist, remondi tegemist, igapäevast koolitükkide lahendamist või öösel purjus vanemate tüli klaarimist. Tartu Salemi kogudus on aidanud isa, kes kasvatab kaheksat last. Kõiki neid on mitmekülgselt ja väga isiklikul tasandil toetatud. Veel tuleb meelde üks Oleviste koguduse pere, kes on suure hoole ja armastusega ühe noore tüdruku ja tema vastsündinud beebi oma hoole alla võtnud… Olen kindel, et neid tähendusrikkaid lugusid on igas koguduses.

Mida uut toob Sõbra Käele 2019. aasta?

Uuel aastal plaanime käivitada seni hoogu kogunud projekti, mis kannab nime „Väike panus suurde tulevikku". Projekti eesmärk on toetada laste ja noorte arengut neile olulisel viisil, pakkudes materiaalset abi nende huvide, (vaimse, füüsilise) tervise vm toetamiseks. Kokku tahame toetada 100 euroga 100 last. Rahaline abi üksi on muidugi väikese väärtusega, olulisem on märkamine ja inimsuhted. Niisiis tahame uue projektiga julgustada ja motiveerida (koguduste) inimesi märkama laste ja noorte jaoks olulisi arenguvõimalusi. ■

teekäija

teek.ee
01/2019 (306)
ISSN 1736-1605
Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu väljaanne

Peatoimetaja: Ermo Jürma
Tel 56220045
e-post: ermo@teek.ee

Toimetusrühm:
Märt Saar, Toivo Tänavsuu, Leho Paldre, Hele-Maria Taimla

Keeletoimetaja: Tiiu Palm

Toimetuse aadress:
Koskla 18, 10615 Tallinn
Tel 6700698

Trükk: AS Rebellis

Kujundaja: Päivi Palts

TELLIMINE
- Teekäija kodulehelt: teek.ee
- pangaülekandega: Eesti EKB Koguduste Liit, Swedbank EE732200001120064572 (selgitusse: oma nimi ja aadress, kuhu ajakirja tellitakse)
- EEKBKL kantselei: tel 6700698
- koguduste kaudu

Tellimishinnad:

1 aasta (11 numbrit):	30 €
poolaasta (6 numbrit):	19 €
Skandinaavia, Euroopa:	45 €
Kanada, USA:	60 €

Reklaamihinnad:

	1 lk	½ lk	¼ lk
4 värvi	64 €	42 €	25 €
2 värvi	38 €	22 €	13 €
1 värv	25 €	16 €	10 €

KASVAME JUMALA SÕNAS

- Erki Tamm, Eesti EKB Koguduste Liidu president
- Foto: Annika Metsla.

Kallid sõbrad!

2019. aasta teemaks meie Liidus on „Kasvame Jumala sõnas". Meenutan, et need aasta mõtted on viilud möödunud aastal vastuvõetud liidu visioonist. Olen jätkuvalt veendunud, et see on Jumala tahe, et oleksime *„Jeesust järgivad, inimesi armastavad ning Jumala sõnas ja väes kasvavad".* Isiklikult. Kogudustena. Koguduste liiduna.

Mis on esimene pilt, mis su silma ette tuleb *„kasvame Jumala sõnas"* peale mõeldes? Hetkega meenus mulle lugu sellest, kui Jumal kutsus Hesekieli Vanas Testamendis. **„Söö ära see rullraamat ja mine räägi Iisraeli soole!"** (Hs 3:1) oli nägemuses talle öeldud.

Kasvamine algab toitumisest. Tänapäeval räägitakse tervislikust toitumisest palju. Minu tütred on mind õpetanud teadlikumalt toituma. Selleks on isegi *äpid* välja töötatud.

Ma ei tea, kui palju sind aitaks, kui ütleksin, et kristlasena kasvamiseks loe rohkem Piiblit. Tõenäoliselt on keegi sulle seda juba meelde tuletanud. Võib-olla oled isegi uue aasta lubaduse andnud – „Loen sel aastal Piibli läbi!" Hea plaan. Paraku on nii paljude kristlaste jaoks Pühakirja lugemine pigem kohustus. Et olla korralik kristlane, siis peab ju. On olnud aegu, kui mulle pastorina oli Piibel pigem töövahend jutluste tegemiseks.

Arvan, et olen leidnud probleemi põhjuse, miks paljude, ja võib-olla ka sinu jaoks, ei ole Piibel **„suus magus nagu mesi"**, nagu tundis Hesekiel Jumala sõna süües. Mõtteviisis, kuidas me näeme Piiblit – selles on probleem.

Piibel ei ole üldse meie raamat, pastori töövahend või isegi mitte abivahend mingile probleemile lahenduse leidmiseks. Kuigi selle on inimesed kirjutanud – ja tänu Jumalale keeleteadlaste eest, kes selle eesti keelde on tõlkinud –, on Piibel eelkõige Jumala sõna, s.o Jumala raamat.

Paulus kirjutab: **„Ja seepärast me tänamegi alatasa Jumalat, et kui te meie käest saite kuulda Jumala sõna, siis te ei võtnud seda vastu mitte inimeste sõnana, vaid sellena, mida see tõepoolest on – Jumala sõnana, mis on tegev ka teis, kes te usute" (1Ts 2:13).**

Kui palju on varjul Jumalas, kes on looja, kes hoiab kogu universumit oma seaduste ja tahtega koos ning kes ometi tahab Isana, isiklikult sinu ja minuga rääkida, oma ideid, plaane, nägemust elule ja tulevikule jagada?!

Inimeste sõnadki puudutavad meid, aga Jumala sõnas, *logos* kreeka keeles, on Jumala DNA sees. Heebrea kirjas 4:12 öeldakse, et **„Jumala sõna on elav..."**. Kas sa annad elavale Jumalale võimaluse sinuga rääkida eluks vajalikke sõnu?

See on minu ettepanek. Katseta seda! Lähene Piiblile uue mõttega! See on Jumal, kes otsib sinuga võimalust rääkida. Tee Piibel lahti ja lase tal rääkida! – Sinuga. – Hesekieli kombel Jumala sõna süües, endasse vastu võttes, hakkab see mõju avaldama kogu su organismile, tervele su elule. Kasvamine ja areng on selle loomulik tagajärg.

Õnnistatud Jumala sõnas kasvamise aastat! ■

Kaljo Raidi üheks unistuseks oli elada suure maantee ääres ja olla inimeste sõber.

▲ Kaljo Raid on oma 43 pastoriaasta jooksul tähistanud Kohila koguduses palju tähtpäevi. Foto: Merike Uudami erakogu.

Kaljo Raid: „Ma tahan olla inimeste sõber!"

■ Piia Liht, Kohila baptistikogudus

Detsembri teisel pühapäeval tähistas Kohila baptistikogudus oma kauaaegse pastori Kaljo Raidi 100. sünniaastapäeva. Kaljo Raid sündis 11. detsembril 1918 Viljandis. Juba noore mehena otsustas ta saada pastoriks ja asus õppima Eesti Baptisti Usuteaduse Seminari. Selle lõpetamise järel kutsuti ta 1941. aasta keerukatel aegadel Kohilasse jutlustama. Kohilast saigi tema kodu, tema tööpõld ja tema inimesed.

Noorest Kaljo Raidist on kirjutanud Tõnu R. Kallas, kes tutvustab oma raamatut nii: „„Hingepagu" on jutustus 1918. aastal sündinud eesti mehest Kaljo Raidist, kes on paljude oma aja pöördeliste sündmuste tunnistaja, mis nii või teisiti mõjustavad tema tõekspidamisi ja kujunemist. Tema põlvkond pidi läbi minema mitmesugustest ajavooludest. Kahetsusväärselt suur osa Eesti rahvast oli sunnitud maapakku minema, nende hulgas ka Kaljo Raidi lähedasi sõpru. Kaljo jääb aga kodumaale, hoolimata sellest, et siin ootab ees hingeline maapagu. Ta jääb seisma, sest teisiti ta ei või. Ta teeb teadlikke valikuid, ta järgneb oma kutsumusele."

Kaljo Raid oli hea kõnemees ja laulja. Teda tuldi kuulama üle Eesti. Jutlused oli emotsionaalsed ja eredate näidetega, samas intellektuaalsed ning alati põhjalikult ette valmistatud. Oma isa pärandi kogus kokku tütar Merike Udam, kes andis 2009. aastal välja Kaljo Raidi jutluste kogu „Jah, Issand" ning heliplaadi „Mullatükk", kus Kaljo Raid esitab Marje ja Peeter Singi laule.

Kaljo Raidi töö algusaastatel sai kristlaseks palju noori, mistõttu muutus sõjajärgne noortetöö väga aktiivseks. KGB-le ja kohalikele parteivõimudele aga tema populaarsus ei meeldinud. Tolleaegne ajaleht Ühistöö kirjutab: „Kohila Baptistide presbüter Raid on usukaaslaste hulgas tunnustatud hingekarjane. Ja piisab tõepoolest ainult ühe tema jutluse kuulamisest, et paljastada religiooni vaenulikkust kommunismiideedele, teadusele ja progressile. Muidugi oleks naiivne loota baptisti jutlustaja suust kinnitust ajaloolise materialismi tõdedele rahvahulkade otsustavast mõjust ajalooratta pöörlemisele ja kommunismi paratamatust võidust. Raidile on müstika vajalik, et tulla lagedale uue dialektilise järeldusega: „Midagi ei ole püsivat siin maailmas, kus on kõik kõikuv ja kaduv, rajatud liivale. Ainult see, mis on rajatud Jumalale, jääb vankumatult püsima nagu kalju.""

Kaljo Raid oli suurepärane kogduse karjane, evangelist ja organisaator. Tema eestvedamisel asutati ka koguduse ajakiri Ristivõitleja, millest sai esimene Kohilas ilmuv perioodikaväljaanne. Lisaks koguduse igapäevatööle toimus sel ajal aktiivne kuulutustöö mitmel pool Kohila ümbruskonnas. Regulaarselt toimusid koosolekud Järlepas, Hagudis, Adilas, Maidlas ja

Ääsmäel. Ja ikka liiguti jalgsi või jalgratastel. Pidulikumaks puhuks ehiti veoauto kast kaskedega ja reis võis alata.

Kaljo Raidi suur teene oli seegi, et Kohila kogudusel tekkisid sõbralikud suhted EELK Hageri kogudusega. Koos Hageri kirikuõpetajate Albert Soosaare ja Paul Saarega viidi läbi ühiseid surnuaiapühi ning peeti palvemajade aastapäevi.

Kaljo Raid pühendas oma elu paremad aastad koguduse ja kogu Kohila valla rahva teenimisele. Koos abikaasa Aariga kostitati lahkesti kõiki külalisi. Teelolijad leidsid lohutust ja julgustust oma hingedele ning samal ajal kosutust ka oma ihudele. Kohaliku rahva hulgas sai ta aga tuntuks eelkõige südamliku matusekõnelejana. Kaljo Raidi üheks unistuseks oli elada suure maantee ääres ja olla inimeste sõber. Ta elas selle unistuse tõeks oma kodus ja Kohila koguduses Vabaduse tänava ääres. Tema sõprust said kogeda noored ja vanad, usklikud ja uskmatud.

Kaljo Raid lahkus igavikku 1995. aastal. 2013. aastal paigaldati koguduse hoovi Kaljo Raidi mälestuseks pink, mis kutsub kõiki möödujaid hetkeks peatuma ja mõtisklema oma elu väärtuste üle. Kaljo Raid on öelnud: „Kogu minu elu mõte on olnud teenida kogu oma arusaamise ja mõistmisega inimesi, kes mu läheduses on olnud ja keda mulle on antud."

Olgu see meile inspiratsiooniks ja eeskujuks. ■

▲ Aari ja Kaljo Raid oma tütardega. Foto: Merike Uudami erakogu.

Kaljo Raid avas minule ukse ja akna kogudusetöö mitmetahulisse valdkonda.

Mõtisklusi isa Raidi sünniaastapäeval

■ Jüri Puusaag, Torontos, 9. detsembril 2018

„Ent me palume teid, vennad, tunnustada neid, kes teie seas tööd teevad ja teid Issandas juhatavad ning noomivad, ja pidada neist armastuses üliväga lugu nende töö pärast. Hoidke omavahel rahu!" (1Ts 5:12–13).

Mul on äärmiselt kahju, et ei saa osa võtta nii tänuväärsest üritusest, kui tänane Kohila koguduse kauaaegsele karjasele Kaljo Raidile pühendatu. Kaljo Raid ja tema põlvkond on pidanud karjaseametit Eesti baptistide ajaloo kõige keerulisemal etapil. Võime oma liikumise ajaloos eristada nelja perioodi: Liikumise algus Tsaari-Venemaal, baptistid iseseisvunud Eesti Vabariigis, baptistid Nõukogude Liitu inkorporeeritud Eesti Vabariigis ja viimasena baptistid Euroopa Liitu kuuluvas Eesti Vabariigis. Usuliselt kõige tõsisem tööperiood oli kindlasti nn „nõukaajal". Kõige suuremat vastutust usuelu säilimiseks okupatsioonis kandis Kaljo Raidi ealiste karjaste põlvkond. Need olid noored äsja vaimuliku ametisse astunud Eesti Baptisti Usuteaduse Seminari lõpetanud mehed. Hea vaimuliku pagasiga, kuid täiesti uues ateistlikus ühiskonnas! Tänu sellele põlvkonnale tuli vendlus välja kõige hullemast. Lambad olid sattunud huntide keskele! Tuli olla sõna otsese mõttes „arukas

▲ Jüri Puusaag hindab kõrgelt neid väärtuslikke õppetunde, mis ta sai kaasa Raidide kodust oma pastoritöösse. Foto: Merike Uudami erakogu.

kui madu ja tasane kui tuvi" (Mt 10:16). Minu ametisse asumisel 1978. aastal algasid ühiskonnas juba nihked paremusele. Maha oli võetud loosung „Usu ja kirikueluga on lõpp kaheksakümnendail!". Luterlased on 2015. aastal välja andnud huvitava raamatu „Isade õnnistus. 20 mälestuskildu eesti vaimulikest". Põhiliselt kirjeldavad pojad ja tütred oma isade vaimulikutööd aktiivse ateismi ajastul. Meiegi karjaste elu neil aegadel vajaks enam meenutamist ja ka talletamist.

Oma armsa igavikku lahkunud naise Elle eest tänan Aari ja Kaljo Raidi, kes muide mõlemad tähistaksid sel aastal juubeleid. Sattununa kogudusevanema perekonda, tohtisin isiklikult palju uut õppida. Sain tuttavaks selle karjaste põlvkonna arusaamade ja tavadega. Märkimisväärne oli nende kokkuhoidmine ja omavaheline usaldus.

Kaljo Raid avas minule ukse ja akna kogudusetöö mitmetahulisse valdkonda. Tollase vanempresbüteri Robert Võsu usujulge tegutsemine liidu liidrina pani mõtlema tõsiselt ka kogudusevälisele tegutsemisele. Millest kõigest nad olid läbi tulnud ja säilitanud siiski oma usulise optimistliku töövõime!

Nad kandsid naljakat ametinimetust *presbüter* (mitte härra pastor), nende naised olid lihtsad kogudusevanemate abikaasad ja koguduse emad (mitte veel pastoriprouad), neil kõigil puudus sotsiaalkindlustus, riiklikes ametipaberites hüüti neid usukultuse teenreiks. Kellegi paberites eksisteeris sõna-sõnaline tõlge vene keelest „kuldi teener" !!! Nende lapsed olid tollastes koolides pidevalt tähelepanu keskmes. Vaatamata kõigele olid nad ühes meeles ja usujulges vaimus. Nende elus täitusid laulu „Meil on ristikangelasi olnud..." sõnad.

Armas isa ja Sinu põlvkond! Suurim tänu teie töö ja tegevuse eest! Teilt on veel tänaseni palju õppida. Tunnustagem õigel ajal neid, kes juhtidena jumalariigis tööd tegid ja teevad praegu! Igale ajastule valib Jumal oma töötegijad. Hinnakem neid selle ajastu kontekstis! Õnnistatud advendiaega! ■

▲ 1984. aastal andis pastor Kaljo Raid Kohila koguduse karjase ameti üle noorele ametivennale Helari Puule. Foto: Merike Uudami erakogu.

Kaljo Raidi 100. sünniaastapäev Kohilas

■ Teekäija vaade Kohila koguduse veebiaknast

Advendi teisel pühapäeval tähistati Kohila baptistikoguduses Kaljo Raidi 100. sünniaastapäeva. Piduliku päeva algul tuli rahvarohkuse tõttu tuua saali juurde punaseid toole. Nendelt aga tõusti peagi, et laulda südamed ja hinged soojaks: „Laula rõõmsalt mu hing", „Jeesuse juurde rutta, oh hing", „Oh kui helde on me Jeesus".

Pärast alguspalvet luges Piret Piiblist Taanieli loo lastele, kes seejärel pühapäevakooli tõttasid. Järgnevalt laulis Kohila ansambel: „Kui see igavene hommik koidab kalli rahuga", „Kroonige nüüd meie Jeesust".

Kokkutulnute suureks rõõmuks kostis kõlaritest Kaljo Raidi enda hääl – kõigepealt kuulati katkendit tema jutlusest „Elu kahe tähise vahel". Selle võiks paari lausega kokku võtta nii: uskliku inimese elus on kaks suurpäeva – usuelu algus ja Kristuse päev. Sõnumist kõlas läbi julge, pauluslik veendumus, et Issand töötab oma koguduse keskel.

Seejärel kõlas Kaljo jõuline soololaul: „Tänage Jehoovat, sest ta on hea".

Pastor Viljar Liht meenutas, et Kaljo oli jumalateenistuste juhatamises spontaanne. Kui kellegi sõnum polnud päris nii, nagu peaks, tõusis Kaljo tema järel ja silus konarused. Viljar meenutas ka, et kooliajal olid neil märkmikud, kuhu kirjutati vastastikku salme ja joonistati pilte. Ka tema viis oma taskuraamatu Raidile ja palus temalt üht sissekannet. Raamatukest tagasi saades märkas ta oma üllatuseks, et tellimusele lisaks oli ühele plekiga rikutud lehele joonistaud jõuluvana.

Oma isa elust andis lühiülevaate **tütar Merike Uudam**, illustreerides seda paljude armsate fotodega. Kuulsime, et Kaljo hakkas 15aastasena talu pidama, 18aastasena tuli tal juba esile astuda surnumatjana (oma pikal tööajal viis ta läbi umbes 3000 matust). 19aastasena astus ta usuteaduslikku seminari ja omandas paralleelselt ka keskhariduse. Vene ajal tuli tal koos Osvald Tärgiga metsavennaks olla.

1941. aastal külastas Kaljo Liidu juhi kaaskirjaga Eestimaa paljusid kogudusi. Ta alustas Kohilast, sõitis jalgrattal läbi Lõuna-Eesti ja Peipsi veere ning jõudis jõuluks tagasi. Seejärel läks ta Kohilasse – ja kogudus valis ta oma juhiks. Siin abiellus Kaljo Aari Siime-

Kui kellegi sõnum polnud päris nii, nagu peaks, tõusis Kaljo tema järel ja silus konarused.

ga. Peresse sündisid kaks tütart: Elle ja Merike. Koguduses tegi Kaljo kõike: jutlustas, laulis, remontis, ehitas jne. Terve kogukond sai tema teenimisest osa. Helilooja Marje Singi kogudusse tulekuga toimus muusikatöös suur edasiminek. Karjasena teenis Kaljo Kohilas 43 aastat. Osa tema vaimulikust pärandist on koondatud jutluste kogusse „Jah, Issand!" ja albumisse „Mullatükk", mis sisaldab 17 soololaulu ja 8 duetti.

Värvika eluloo lõpetuseks kõlas Kaljolt veel teine soolo: „Maha jäävad meist varsti mered ja mandrid, nii unistussaared kui valudemaa..."

Tütretütar Kaire tõi oma Toronto videotervituses esile, et vanaisa laskis neil vaadata oma elu ja et keegi, kes on kohtunud Kaljoga, ei unusta seda. Vanaisa oli järjepidev kõiges, ka alustatud ristsõnad lahendas ta lõpuni.

Pastor Aare Tamm jõudis Kohila koguduse keskele 27aastasena. Ta meenutas, et Kaljo pani teda pea igal koosolekul kõnelema. Seal ta vahel ikka unustas, mida oli mõelnud tunnistada, aga siis lõpetas Kaljo sõnumi ise. 1971. aastal saadeti teda Sadala kogudust teenima. Seal meenutas ta sageli, kuidas Kaljo Kohilas seda ja teist oli teinud.

Seejärel kõlasid koorilaulud „Ma seisan õhtupäikse kullas" ja „Kuninglik saal". Ühiskoorist alla tulnud **Aili Niilo** peatus mikrofoni ees ja meenutas, kuidas Kaljo 63 aastat tagasi ühel talukoosolekul tema juurde astus ja küsis: „Kas sa oled ka päästetud, su silmad ei sära?" Siis astuti tahatuppa palvele „ja peagi hakkasid mu silmad ja elu särama".

EKB Liidu **president Erki Tamm** ütles jutluses: Selleks et elada välja meisse Jumalast pandud elu, vajame eeskujusid, neid inimesi, kes vajutavad sisse *On*(sisse)-nupu. Üks selliseid mehi meie vendluses on olnud Kaljo Raid. Ta kuulus pikemat aega EKB Liidu juhatusse ja ordineerimiskomisjoni. Mitme aasta jooksul aitas Kaljo kaasa Tallinna Kalju baptistikoguduse töös.

Hommikuosa lõpetas üldlaul „Kuningas, Kristus on kuningas". ■

Foto: Anett Haljasorg

Viljar Lihti veerandsada aastat Kohila koguduse pastorina

■ Tiina Kriste, Kohila kogudus

IV advendil oli Kohila koguduses eriline pühapäev – pastor Viljar Liht tähistas oma 25. tööjuubelit ja andis koguduse karjase töö üle pastor Siilas Kasele.

Viljar õnnistati Kohila koguduse karjaseks 19. detsembril 1993. Noore mehena Eesti taasiseseisvumise tuultes oli ainus võimalus usaldada Jumalat ning teha innuga kõike, mida vabaduse ajal jälle teha sai: otsida uusi Jumala teenimise vorme, panustada laste- ja noortetöösse, teha innukalt misjonitööd, kaasata noori töötegijaid, puudutada perekondlike sündmuste kaudu paljude inimeste elusid, palvetada, käia palverändudel ja kutsuda külalisi ning anda koguduse kinnistule uus ilme. Ning täna võib tõdeda, et ustav Jumal ei jäta häbisse. Tänaseks on kasvav kogudus jõudnud 110. aastapäeva lävele ning veerandsaja aasta jooksul on pastori peres kasvanud tegusateks täiskasvanuteks neli last ja kõigele sellele on saanud kaasa elada ka Viljari vanemad.

IV advendi pühapäeval ütlesid Viljarile ja Piiale koguduse poolt tänusõnad juhatuse esimees Sulev Liht, Hageri koguduse õpetaja ja kaasteeline praost Jüri Vallsalu ning Kohila vallavanem Heiki Hepner. Neis sõnavõttudes peegeldus tõdemus: Viljar on jätnud jälje piirkonna ellu ja veerandsaja aasta jooksul on kujunenud noorest julgest mehest kogenud karjane. Kogudus soovib Viljarile perega õnnistatud jätkuvat teenimist. Kohila kogudust on õnnistatud heade pastoritega, aitäh, Viljar, Sulle ja Su perele ning jõudu Siilasele perega.

EKB Liidu poolt tänas Viljar Lihti südamega tehtud töö eest nii koguduses, kogukonnas kui üle Eestimaa EKB Liidu president Erki Tamm, andes üle ka Liidu tänukirja. Ta lisas: „Viljar on mulle olnud vanemaks vennaks ja sõbraks. Peale minu sündi elas meie pere 6 kuud Viljari vanematekodus Kiisal. Kui Viljar kasvatas pikad juuksed, tahtsin ka mina tema moodi välja näha. Aga ei lubatud. Tema mängis koguduse ansamblis basskitarri – mina tegin sama Kiviõlis. Ta oli väga põnevil oma aiamaalapikesest, kus kasvatas erinevaid taimi. Oma vanematekodu õue on ta aastatega kujundanud liigirikkaks iluaiaks. Ka Kohila palvela väga ilus väljanägemine ja hoovi eest hoolitsemine on olnud Viljari panus. Kuid loomulikult on ta olnud eelkõige karjane, kes hoolib inimestest. Alustasime samal aastal pastoritena – 1993. Viljari süda oli murtud Jumala ees Kohila koguduse ja kogukonna heaks. Mingil ajal ei mõistnud ma kirglikkust, millega ta teenis. Minu murdumine toimus lihtsalt hiljem. Vanglas teenimise aega meenutab Viljar tihti tänaseni. Sama puudutab ka teenimistööd mustlaste keskel. Viljarist sai armastatud giid Iisraelimaal. Vanavanaisa Priidik Prooso, koguduse esimese pastori, järeltulijatena oleme mõlemad kogenud esivanemate õnnistust." ■

Usuelus saab loodetav tõelisuseks ja nähtamatu nähtavaks

■ Daire Tiigivee, Tartu Kolgata kogudus
■ Foto: Karin-Liis Tambaum.

> Hoolimata sellest, et nad uskusid ja järgisid Jumalat, ei teinud Jumal näiliselt nende elu lihtsamaks.

Meie eluga on nagu tükiga suurest puslest – meie lugu on osa suuremast loost, nii nagu pusletükk suurest pildist. Ükski pilt pole valmis, kui sealt on mõni tükk puudu. Nii pole ka Jumala suur lugu valmis, kui seda ei täienda meie igaühe lugu. Kõikide lood on erinevad – saame neid võrrelda, teisi eeskujuks võtta, aga oma lugu koos Jumalaga peame ise elama, ükskõik kui raske see meile ka tundub.

Tartu Kolgata koguduses oli 2018. a lõpus jutluste seeria Piibli eeskujudest. Vaatlesime pühapäeviti Jumala suuri lugusid. Elasime kaasa Aabrahami, Saara, Aabeli, Noa, Eenoki ja Joosepi eeskujudele. Tänaseks teame nende elude algust ja lõppu, teame õppetunde, näeme Jumala plaani ja tervikut. Õpime neist koguduses ja pühapäevakoolis, toome paralleele oma elust, suhtest Jumalaga. Kõrvutades end nimetatutega, kestavad meie lood veel – on olnud algus, elukäik, kellel kui pikk, ent pole loo lõppu ning pole veel päris selge, mis on Jumala plaan meie elus täna ja läbi tänase ka tulevikus.

Meie usu tänased eeskujud olid kord lihtsad inimesed

Kui me oma koguduses eeskujude sarjaga alustasime, köitis mind mõte minna nende lugude sisse ja vaadata detailsemalt. Kuidas olid need inimesed eeskujuks oma ajas ja millist elu elas nende järeltulev sugu, nii palju, kui seda on võimalik näha ja oletada. Nad kõik on täna eeskujud, ent sel ajal olid nad lihtsad mehed ja naised oma igapäevaste võitluste, murede ja rõõmudega, pettumuste ja võitudega – nii nagu meie täna. Hoolimata sellest, et nad uskusid ja järgisid Jumalat, ei teinud Jumal nende elu lihtsamaks. Näiteks ei päästnud Jumal Aabelit Kaini eest. Ta lasi tappa mehe, kelle ohvrist oli tal just äsja heameel olnud.

Kuidas elas mees, Iisak, kelle isa oli Aabraham? Aabraham, keda täna nimetame usuisaks. Temast loetakse usklike sugu, keda saab olema rohkem kui tähti taevas ja liiva mererannas. Kas Aabrahami proovilepanek Iisaki ohverdamisega võis olla sama oluline ka Iisaki usu ja usalduse kasvatamiseks Jumalas? Pidi ju Iisak viima edasi selle, millesse Jumal Aabrahami oli kutsunud.

Kas sina usaldaksid täna oma isa, sõpra, abikaasat, kes Jumalat järgib. Kas isegi siis, kui ta midagi täiesti pöörast sinu arvates teha tahaks, ei kahtleks sa tema terves mõistuses, sest tema elukäik ja teod näitavad, et ta suhtleb väga lähedaselt oma Jumalaga? Kas Iisak nägi ja tunnistas seda oma isa kohta? Kas Aabraham oli Iisakile eeskujuks?

Me kipume eeldama, et Noad, kes ehitas laeva kõrbesse, ei mõistetud oma kodakondsete ja perekonna poolt, ent Piibel sellest ei räägi. Noa kohta on kirjutatud, et ta „kõndis koos Jumalaga ja ta tegi kõik, mida Jumal käskis" (1Ms 6:9,22). Küllap ei olnud see Noa jaoks esimene kord Jumalale kuuletuda. Küllap nägid oma isa kuuletumist Jumalale väga lähedalt ka tema pojad. Ehk ei olnudki neil midagi isa näiliselt imeliku käitumise kohta öelda, kui ta laeva kõrbesse ehitama hakkas, vaid nad usaldasid teda, ehk isegi aitasid. Pärast veeuputust ei rääkinud Jumal ainult Noaga, nagu alguses, vaid ka tema poegadega, andes neile tõotused ja käsud tulevikuks (1Ms 9:1).

Kas minu ja sinu jäägitu usk ja Jumalaga koos käimine on täna eeskujuks meie lastele, lähedastele, sõpradele? Kas nemad näevad sinu elust, et sa „kõnnid koos Jumalaga". Me ei saa lõpuni kindlad olla, et järeltulev põlv, ükskõik kuidas meie Jumalat teenime ja usaldame, seda samuti teevad. Meil kõikidel on oma lugu Jumalaga, omad katsumused ja teekonnad, omad valikud.

Meie elu koos Jumalaga on meie valikute peegeldus

2. Ajaraamatust loeme, kuidas pärast kuningas Saalomoni jaguneb tema poja Rehobeami viletsate nõuandjate tõttu kuningriik kaheks – Juudaks ja Iisraeliks. Paradoksaalne on, et Saalomon oli olnud maailma parim nõuandja. Juuda kuningad ei järginud sugugi kõik Jumalat. Joosafati kohta on öeldud, et „ta

tegi, mis õige oli Issanda silmis" (2Aj 20:32), ent samas tema poja Joorami kohta: „...ta tegi kurja Issanda silmis" (2Aj 21:6). Võib-olla polnud kuningapoegadel Jumalat vaja, sest elu oli hea, ja mõned põlved edasi, kui tulid keerukamad ajad, otsiti taas Jumalat. Head ajad on ühelt poolt õnnistuseks, aga teisalt ka katsumuseks. Kas me järgime Jumalat ka siis, kui meil hästi läheb?

Kui me vaatame Iisaki poegi, Eesavit ja Jaakobit, siis mõlemad olid Aabrahami lapselapsed ning ilmselt sai vanaisa poistele palju imepäraseid lugusid Jumala ja tema juhtimise kohta rääkida. Kuigi „Iisak armastas Eesavit" (1Ms 25:28), loeme: „Kui Eesav oli nelikümmend aastat vana, võttis ta naiseks Juuditi, hett Beeri tütre, ja Baasmati, hett Eeloni tütre. Aga need olid meelehärmiks Iisakile ja Rebekale" (1Ms 26:34). Ja natuke hiljem: „Kui Eesav nägi, et Iisak oli õnnistanud Jaakobit ja oli saatnud ta Mesopotaamiasse, sealt enesele naist võtma, olles teda õnnistanud ja keelanud, öeldes: „Ära võta naist kaananlaste tütreist!" ja et Jaakob oli kuulanud oma isa ja ema ja oli läinud Mesopotaamiasse, siis Eesav mõistis, et kaananlaste tütred olid pahad ta isa Iisaki silmis ja Eesav läks Ismaeli juurde ning võttis oma naiste kõrvale enesele naiseks Mahalati, Aabrahami poja Ismaeli tütre, Nebajoti õe" (1Ms 28:6–9).

Miks käitus Eesav kiuslikult, hoolimata isa armastusest oma esmasündinu vastu ja nii isa kui vanaisa vankumatust usust Jumalasse? Miks hoolis Eesav nii vähe esmasünniõigusest, andes sellega sõna otseses mõttes oma loo ära vennale Jaakobile? Ehk näitab see, et meil kõikidel on vaatamata päritolule võimalik teha oma valikuid – kas käia koos Jumalaga või minna sellest teest eemale. Eesav, müües oma esmasünniõiguse, valis tee Jumalast lahus.

Olles pärit ilmalikust perest, ei tea ma, kui raske on uskliku perekonna lapsel luua suhet elava Jumalaga. Olen isiklikest lugudest kuulnud, et mõnele tuleb see kergelt, teistele väga raskelt ja mitmed otsustavad, et seda suhet ei tulegi. Suhe Jumalaga ei tule iseenesest, seda peab otsima ning seejuures tegema valikuid, vahel raskeid – valima Jumala ja maailma vahel. See on olnud nii läbi aegade.

Aabraham juhendas oma vanimat sulast: „Hoia, et sa ei vii mu poega sinna tagasi! Issand, taeva Jumal, kes minu võttis mu isakojast ja mu sünnimaalt ja kes mulle rääkis ning vandus, öeldes: Sinu soole ma annan selle maa – tema ise läkitab oma ingli sinu ees, et saaksid sealt mu pojale naise võtta. Ära ainult vii mu poega sinna tagasi" (1Ms 24:7). Nii tegi Iisak valiku, võttes endale naise mitte selle rahva hulgast, kelle seas nad elasid, vaid oma isa Aabrahami rahva hulgast.

Samuti palus Iisak Issandat oma naise pärast, kes oli kakskümmend aastat viljatu; ja Issand kuulis ta palvet (1Ms 25:21). Iisak oleks võinud oma naise Rebekaga valida ka näiliselt lihtsama tee, nii nagu tegid tema isa ja ema.

***

Kes on meile eeskujud? Kuidas nad meile eeskujuks said? Aga ehk isegi olulisem sellest, kes on meile eeskujuks, on tõsiasi, et me ise oleme ka kellelegi eeskujuks – oma pereliikmetele, sõpradele, töökaaslastele.

Me kõik oleme üksteisele millegagi eeskujuks. Mõned koguduseliikmed on mulle eeskujuks selles, kuidas nad raskustes on Jumalale kindlaks jäänud, teised alandlikkuses või Jumala täielikus usaldamises, ühed oma armastusega ligimese vastu, teised kompromissitusega Jumala järgmises, mõned rõõmsameelsusega.

Näeme, et Noa, Aabrahami, Iisaki, Joosepi, Moosese, aga ka Jeesuse ja Pauluse lugu koos Jumalaga oli ennekõike kannatliku Jumala ootamise ja õigete valikute lugu. Nii on seda ka meie lugu koos Jumalaga. Meie kõikide tegemiste taustal on Jumala kannatlik ootamine ja igatsus näha igapäevases suuremat pilti. Näha oma pusletükis Jumala suuremat lugu. On tähtis, et me ei unustaks oma väljakutsetes, raskustes, rõõmudes ja edus, et oleme osa Jumala loost. Selles usus, et loodetav saab tõelisuseks ja nähtamatu nähtavaks (Hb 11:1), elasid inimesed aastatuhandeid tagasi ja nii saame elada ka meie neid eeskujuks võttes. Piibel ja tollaste inimeste lood on täna sama ehtsad ja ehedad, nagu need olid ammustel aegadel, ning saavad meid meie loos koos Jumalaga kõnetada ja eeskujuks olla praegugi. ■

Me kõik oleme üksteisele millegagi eeskujuks.

◀ Katsumused meie elus tunduvad vahel kui kõrberännak. Ent me teame, et ka selle rännaku on Jumal meile ette valmistanud ja see on osa meie loost koos temaga. Foto: Daire Tiigivee.

Tõeline vabadus ei ilmuta end siis, kui me teeme midagi, mida me hullult tahame teha.

SÕNA MÄLU VABADUS

- Foto: Kristi Jürma.
- Mikael Raihhelgauz, Tallinna Betaania kogudus

Lugupeetud Lõuna-Eesti IX Palvushommikusöögi külalised!

Kõigepealt küsiksin teilt ühe küsimuse... Kes teist on kunagi armunud olnud? Palun tõstke käsi üles. Suur tänu! Aga kui te nüüd mõtlete selle inimese peale, kellesse kunagi armusite (või olete praegu armunud) –, kas oskaksite öelda, miks armusite just temasse? Äkki selle pärast, et tal on ilusad silmad? Või selle pärast, et ta oskab hästi laulda või meeldivaid komplimente teha?

Tegelikult me saame aru, et ükski neist vastustest ei sobi. Ilmselt kõik need väited tõepoolest kehtivad, aga öelda, et nad on meie kiindumuse *põhjuseks,* ainult pisendaks seda tunnet. Me ei suuda armumist ratsionaliseerida. Me ei saa mingit kataloogi lehitseda ja otsustada: Okei, nüüd ma armun sellesse mehesse või naisesse. Mingi hetk me lihtsalt avastame, et oleme armunud – me oleme juba seal ning sinna pole midagi parata. Ometi nimetame kallist inimest oma *väljavalituks.* Armuda ei saa ju sunni järgi – see oleks jõle. Tegemist on meie enda vaba valikuga! Armumise vabadus on üks väga kummaline asi ja ma arvan, et ta seletab nii mõndagi vabaduse kohta üldiselt.

Kui räägime vabadusest, ei pea me üldjuhul silmas vabadust valida kohvikut, kuhu lõunastama minna, või vabadust valida boolingu ja pingpongi mängimise vahel. Need asjad on täiesti triviaalsed. Ühiskondlik debatt ei käivitu siis, kui dressides noormeest ei lasta kluppi (ehkki suvisest meediapõuast tingituna võib küll Järva Teataja ka selle teema ette võtta). Hoopis teine lugu on siis, kui kuskil ei lasta tüdrukuid kooli lihtsalt selle pärast, et nad on tüdrukud. Kedagi ei huvita, kui vali ropusuine reisija saadetakse bussi pealt maha; hoopis teised lood on siis, kui kuskil vaigistatakse demokraatia eest seisvaid dissidente.

Me ütleme, et kellegi vabadus on võetud siis, kui kaalul on midagi kriitilist, kui inimesel pole enam võimalik oma sügavamaid veendumusi järgida või iseseisvalt oma saatuse üle otsustada.

Mõne päeva pärast tähistame Tartu vabastamise 100. aastapäeva. Teadaolevalt mängisid Vabadussõjas suurt rolli noored tudengid ja koolipoisid. Ma ise õppisin Tallinna Reaalkoolis. Mälestus õppursõduritest on väga tähtis osa meie kooli identiteedist. Nagu teisteski vanemates Eesti õppeasutustes, ripub meie aula seinal marmortahvel, kuhu on graveeritud langenud õppursõdurite nimed. Lisaks neile on seal kirjas ka kehalise kasvatuse õpetaja Anton Õunapuu nimi. Tema algatusel moodustati Õppiva Noorsoo Rood ning just tema andis poistele relvad kätte ja koolitas nendest sõdurid välja.

Olen palju mõelnud, kas tema tegevus oli üldse eetiline? Kas koolipoiste kangelaslik eneseohverdus oli päriselt vabatahtlik või oli lihtsalt piinlik ära öelda, kui autoriteetne õpetaja kutsus võitlema ning kõik su sõbrad läksid sellega kaasa? Teate, olen jõudnud järeldusele, et küsimus ise on vale. Tõeline vabadus ei ilmuta end siis, kui me teeme midagi, mida me hullult tahame teha. Tõeline vabadus ilmneb siis, kui seisame raske valiku ees; kui õige tee on raske ja ohtlik, aga me teame, et ei saa enam endast lugu pidada, kui seda teed ei vali. Samamoodi on ka sõdurpoistega: arvan, et pisendame nende tegu, kui kujutame neid hulljulgete uljaspeadena, kes lähevad sõtta sama rõõmsameelselt kui jalgpallimatšile. Ka nemad kartsid, ka nemad ei tahtnud – seda väärtuslikum on nende eneseületus.

Paar aastat tagasi lugesin Doris Kareva luulekogu „Deka". Seal on selline luuletus: „Kas siis on vabadus, kui kõike võib? / Või hoopis siis, kui

midagi ei pruugi? / Kas tõde see on, mida teavad kõik? / Või mida keegi lahti eal ei muugi?"

Luuletus jäi kohe meelde, mis oli imelik, sest alguses see mulle üldse ei meeldinud. Tollal, rumal, nagu ma olin, pidasin seda lihtsalt suvaliste vastandite põimimiseks. Ma ei viitsinud süveneda, mistõttu ei saanud ka tähendusest aru. ... Mõni aeg tagasi hakkasin Dostojevski „Kuritööd ja karistust" üle lugema ja tundsin, et hakkasin luuletust veidi paremini mõistma. Romaanis on üks koht, kus kirjeldatakse peategelase Raskolnikovi palavikulist und. Ta kõnnib mööda talurahva kõrtsipeost ning näeb, kuidas purjus mees rakendab oma õblukese hobuse vankri ette ja kutsub kõiki peolisi selle peale istuma. Reisijaid on selgelt rohkem, kui hobune jõuab vedada, aga mees lubab, et hobune „kihutab tuhatnelja". Õnnetut looma pekstakse surnuks, et ta liikuma hakkaks, ja kui keegi püüab vastu vaielda, karjub mees: „Ära puutu! Minu oma varandus! Mis tahan, seda ka teen. Tahan, et tingimata läheks nelja!..."

Mees on vaba tegema kõike, sest hobune on tema oma. Sellise vabaduse jaoks on vene keeles eraldi sõna: *воля* – omavoli, tahe. *Свобода* on teine sõna, mis märgib vabadust, aga selle tähendus on harjumuspärasem, kohtame seda mõistetes „sõnavabadus", „koosolekute vabadus" jne. Seetõttu on ka paljud vene filosoofid öelnud, et nende kodumaal mõistetakse hästi, mida tähendab *воля*, ega tunta vajadust *свобода* järele. Paradoksaalselt ongi nii, et inimesed ja ühiskond saavad olla vabad vaid seal, kus puudub omavoli, kus tahe allub vastastikusele austamisele. See on ehk ka üks võimalikest Kareva luuletuse tõlgendustest. (...)

Kogu see jutt ei ole minu jaoks puht teoreetiline arutelu. Täna on siin saalis koos Lõuna-Eesti silmapaistvad poliitikud, kultuuri-, majandus- ja usuelutegelased. Käesoleva ürituse kontekstis esindan ise vist usuelu valda, ehkki ma pole erinevalt teistest kindlasti midagi silmapaistvat teinud, lihtsalt olen usklik. Alati polnud isegi see nii ühemõtteline. Ehkki olen pärit usklikust perest, oli mu elus pikk periood, mil ma ei uskunud Jumalasse. Ja isegi hiljem, kui olin hakanud taas usu poole liikuma ja oma mõistusega ehk tunnistasin Jumala olemasolu, ei püüdnudki ma elada Kristuse seatud standardi järgi. Mul on siiani häbi selle pärast, mis tol ajal korda saatsin, kuna tean, et tegin oma lähedastele haiget.

Piiblis on öeldud: „Vabaduseks on Kristus meid vabastanud" (Gl 5:1). Pikka aega ei saanud ma aru, mida need sõnad tähendavad. Kas Piibel pole üks piirangute rodu? Teises kohas on otseselt öeldud, et usklikud on „vabastatud patust ja saanud Jumala teenriteks" (Rm 6:22). Mis vabadus see on, kui oled ikkagi kellegi teener? Minu jaoks eksisteeris vabadus ükskõnes kitsas omavoli tähenduses. Mu probleem oli selles, et defineerisin vabadust valesti.

Dostojevski, keda olen juba korra maininud, kirjutas ühes oma vanglakirjas: „Kui keegi tõestaks mulle, et Kristus on väljaspool tõde, ja kui oleks tõesti nii, et tõde on väljaspool Kristust, siis tahaksin ma parem jääda Kristusega kui tõega." See oli tema moraalne kreedo, mida ta – jah! – vaba valikuna ei saanud valimata jätta... Oleks ma suutnud varem selles võtmes mõelda ja Dostojevski maksiimi omaks võtta, jääksid paljud vead tegemata. Ent vähemalt olen õppinud, et vabadus pole mingi hetkesoovi täitumine.

Vabadus ilmneb siis, kui lihtsalt ei saa teha teisiti. Vabadus tähendab uskuda millessegi ja oma veendumusele ustavaks jääda. Tänasel palvushommikusöögil palvetan selle eest, et Jumal aitaks meil kõigil päriselt vabad olla. ■

Vabadus tähendab uskuda millessegi ja oma veendumusele ustavaks jääda.

▲ Lõuna-Eesti IX palvushommikusöögil Mileedi Lille- ja Interjöörikeskuses laulis rahvamuusikaansambel „Triskele" Lõuna-Eestist pärit rahvakoraale. Foto: Kristi Jürma.

Jõuluaeg EKB Liidu kogudustes

■ Teistsugune advent 2018, Iris Macke

Advent tähendab ootamist
ei, tõde on
et advent on vali ja kriiskav
ma ei usu
et kogen nendel nädalatel rahu
et leian tee oma südamesse
et saan valmistuda selleks, mis on tulemas
on ju nii
et aeg tormab
ma keeldun uskumast
et midagi suuremat paistab minu maailma
et ma võin näha teiste silmadega
on ju täitsa selge
et Jumal on puudu
mul on võimatu uskuda
et miski ei muutu
oleks vale, kui ütleksin
Jumal tuleb maailma

...ja nüüd lugege sama teksti altpoolt üles!!!

▲ Tartu Kolgata ja Keila talvelaagris tegi noortejuht Sander Tulk selfi. Nagu näha selle pildi nägudelt ja lugeda osavõtjate postitustest oli tagasiside väga positiivne.

▲ Märterpiiskop Platonile pühendatud muusikafestival Oleviste kirikus. Esireas vasakul ja paremal Peterburi keelpillikvartett, sopran Kaia Urb, tšellist Allar Kaasik, Kuremäe kloostri iguumenja Filareta, pastor Siim Teekel, Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kiriku metropoliit Eugeni, Riigikogu kultuurikomisjoni esimees Aadu Must ja piiskop emeeritus Andres Põder. Tagareas vasakult teine kontratenor ja Narva muuseumi direktor Ivo Posti, edasi Kuremäe nunnade koor. Foto: Heldur Kajaste.

◀ „Üks õhtu Sinu sõnaga, et süda täituks rahuga, mul kingi kodu, usk ja lootus, rõõm ja kallis troost" (VL 66). Foto: Avispea kogudus.

▶ EKB Liidu juhatus ja töövaldkondade juhid tähistasid ühise õhtusöögiga Eli Kõllo Kohila kodus jõuluaja lõppu. Räägiti lugusid oma kogudustes pühade ajal kogetust ja kohtumistest inimestega. Möödunud aastale mõeldes jagati lugusid headest üllatustest, kus sai tõeks: „Inimsüdames on palju kavatsusi, aga Issanda nõu saab teoks" (Õp 19:21). Foto: Ermo Jürma.

▲ KUSi pere on Annemõisa aulas kogunenud oma jõuluõhtule juba 25 aastat. Kui laulud on lauldud, kõned kuulatud, vaatemängud vaadatud, küsimused vastatud, kingitusi jagatud, maitsvat söödud, siis viimane vaatus on ühispilt – iga nägu sellel on oluline meenutus jätkuvas teenimistöös. Foto: Karin-Liis Tambaum.

▶ Selise jõulupüha jumalateenistusel teenis koguduse ansambel koos järelkasvuga. Foto: Kristi Järg.

PALVE Jeesuse nimel

■ Peeter Roosimaa, Uue Testamendi õppejõud
■ Foto: Ermo Jürma.

ENNE OMA LAHKUMIST ANDIS JEESUS PALVELE AGA TÄIESTI UUE MÕÕTME. TA ÕPETAS JÜNGREID PALUMA ISA TEMA NIMEL.

Kristlaste elus on tähtis koht Jumala ülistamisel ja palvel. Meie Pühakirjas on hulgaliselt näiteid palveelu mitmekesisusest ja rikkusest. Palvetati sünagoogides ja templis, palveteekondadel ja kodus. Levinud olid mitmesugused palvelaulud. Neid tavasid järgisid ka Jeesus ja tema jüngrid. Lisaks senisele õpetas Jeesus sügavamõttelise Meie Isa palve (vt Mt 6:9–13; Lk 11:2–4). Jüngrite palveelu oma mitmekesisuses jätkus pärast Jeesuse lahkumist (vt Ap 1:14, 24j; 2:42; 3:1; 4:24jj; 6:6 jne).

Evangeeliumides leidub palvetamise kohta olulisi juhiseid ja Jeesuse mitmekülgset eeskuju. Vestluses samaarlannaga ütles Jeesus: *„Jumal on Vaim ja kes teda kummardavad, peavad teda vaimus ja tões kummardama"* (Jh 4:24).

Jeesuse palveid iseloomustas Jumala poole pöördumise loomulikkus. Enne Laatsaruse surnuist üles äratamist on öeldud: *„Aga Jeesus tõstis silmad üles ja ütles: „Ma tänan sind, Isa, et sa oled mind kuulnud. Mina küll teadsin, et sa kuuled mind alati, kuid ma ütlesin seda minu ümber seisva rahvahulga pärast, et nad võiksid uskuda, et sina oled minu läkitanud""* (Jh 11:41–42).

Rääkides jüngritega oma kannatustest: *„Nüüd on mu hing ehmunud. Ja mida ma ütlen? Kas ma pean ütlema: Isa, päästa mind sellest tunnist? Kuid ma olen juba astunud sellesse tundi"*, pöördub Jeesus nii loomulikult Jumala poole: *„Isa, kirgasta oma nime!"* (Jh 12:27–28).

Tähelepanuväärne on Jeesuse lahkumispalve (vt Jh 17).

Enne oma lahkumist andis Jeesus palvele aga täiesti uue mõõtme. Ta õpetas jüngreid paluma Isa tema nimel.

„Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kes usub minusse, see teeb neidsamu tegusid, mida mina teen, ja ta teeb nendest hoopis suuremaid, sest mina lähen Isa juurde ja mida te iganes palute minu nimel*, seda ma teen, et Isa saaks kirgastatud Pojas"* (Jh 14:12–13).

„Teie ei ole valinud mind, vaid mina olen valinud teid ja olen seadnud teid, et te läheksite ja kannaksite vilja ja et teie vili jääks. Mida te iganes Isalt palute, seda ta annab teile minu nimel*"* (Jh 15:16).

„Ja sel päeval ei küsi te minult enam midagi. Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, mida te iganes palute Isalt, seda ta annab teile minu nimel*. Tänini ei ole te midagi palunud* minu nimel*. Paluge, ja te saate, et teie rõõm oleks täielik!"* (Jh 16:23–24).

„Sel päeval te palute minu nimel*. Ja ma ei ütle teile, et mina palun Isa teie eest, sest Isa ise armastab teid, kuna teie olete armastanud mind ja uskunud, et mina olen tulnud Jumala juurest"* (Jh 16:26–27).

Need kordused rõhutavad Jeesuse nimel palvetamise olulisust. Siinjuures on oluline tähele panna, et Jeesus ei õpeta paluma teist Lohutajat, st Püha Vaimu. Kuigi too on nii Isa kui ka Poja esindaja ja vahendaja.

Veel on tähelepanuväärne, et lisaks Jeesuse nimel palumisele annab Isa ka palvevastuseid tema nimel (vt Jh 15:16; 16:23).

Rääkides tema nimel palvetamisest, kasutas Jeesus alati vormelit *en tō onomati mū.* Selle kreekakeelse vormeli tähendus vajab lähemat selgitamist.

Juutluses (nagu antiikajal üldse) oli nime – sealhulgas Jumala nime kasutamine – sagedane. Seda tehti vägagi erinevates seostes ja erinevaid eesmärke silmas pidades. Iisraelis võidi tegutseda kellegi nimel, kellegi ülesandel, ka nimetatu juuresolekul. Taavet läks Jahve nimel vastu Koljatile (1Sm 17:45), prohvet Jeremija kuulutas Jahve ülesandel (Jr 26:16).

Jahve nimi võis olla Jahve isikulise valitsuse ja tegutsemise teisiti sõnastus. Seda võidi kasutada asendusväljendina Jahve enda asemel, näiteks ütluses *„sa ei tohi teotada oma Jumala nime"* (3Ms vt ka 18:21; 20:3; 21:6; 22:2). Inglitele andis Jahve nimi täie jumaliku autoriteedi (vt 2Ms 23:21). Kui kuskil oli Jumala nimi, siis tähendas see, et seal on Jumal ise. Templis olev Jahve nimi tähendas, et seal asub Jahve ise. Jumala nime appihüüdmist mõisteti Jumala enda appihüüdmisena. Jumala nime kasutati ka tema ülesandel tegutsemise puhul, samuti Jahvele apelleerimisel. Nime kasutati Jahve paralleelväljendina isegi nii, et nimi ise muutus nagu Jumala hüpostaasiks, näiteks: *„Jumal, päästa*

SEE EI OLE MEELEVALDNE PALVE, MILLE LÕPUS ON LIHTSALT ÜTLUS „JEESUSE NIMEL", VAID SEE TÄHENDAB JEESUSE TAHTEGA KOOSKÕLAS OLEVAT PALVET.

mind oma nime abil ja aja mu asja oma vägevuse varal!" (Ps 54:3). Kui Jumala lähedalolu kardeti, siis välditi tema nime nimetamist (Am 6:10).

„MINU NIMEL" VORMELI KASUTAMISEST

Kellegi nimel ütlemine või tegutsemine tähendab toetumist sellele isikule, tema autoriteedile; aga see võib tähendada ka tegutsemist tema meelevalla piirkonnas, tema jõus. Näiteks Jeesus tegutses Jumala nimel. Ta tuli *Issanda nimel*, st Jumala ülesandel, tema tahte kohaselt (Mk 11:9; par). Tegudes, mida ta *Isa nimel* tegi, tõestas ta end Jumalast tõotatud Kristusena (Jh 10:24–25; 5:43). Jh 14:26 kohaselt on tähtis, et mitte üksnes Jeesus ei tegutse Isa nimel, vaid ka Isa täidab Kristuse tahet, kui ta Jeesuse nimel saadab Püha Vaimu. G. Delling lisab, et tegude tegemine, mida Jeesus teeb oma Isa nimel (vt Jh 10:25), ei näita mitte üksnes Jeesusele ülesande andjat ega väljenda üksnes usaldust Jumala abi suhtes, vaid siin on välja öeldud Jeesuse ja Isa täielik ühtsus: Jeesus teeb Isa tegusid (Jh 10:37–38) ja Isa teeb seda tema kaudu (Jh 14:10).

Kes usuvad Jeesust kui Jumala Poega, on *tema nimes*, st nad on astunud tema toime- või valitsusalasse, nende päralt on elu (Jh 20:31) ja selliselt ei ole nad kohtu all (Jh 3:18).

Kristlaste kogu elu on seotud Jeesuse nimega: *„Ja kõik, mida te iial teete sõnaga või teoga, seda tehke Issanda Jeesuse nimel, tema läbi Jumalat Isa tänades!"* (Kl 3:17).

Ef 5:20 räägib Kristuse nimel tänamisest: *„...tänades alati Jumalat ja Isa meie Issanda Jeesuse Kristuse nimel."* Mõte ei ole siin, et Jumala tänamisel esindatakse Jeesust. See tänu on ikka koguduse enda tänu. Küll on Jeesus Kristus Jumala tänamise põhjus. Jeesuses või Jeesuse kaudu on ilmunud Jumala arm, mille eest kogudus tänab Jumalat. Ühtlasi tähendab see Jeesuse kohalolu, mis loob need tingimused, et me võime Jumalat tänada ja et see tänu Jumalani ka jõuab.

1Kr 6:11 on tõlgitud: *„Kuid teie olete puhtaks pestud, te olete pühitsetud, te olete õigeks tehtud Issanda Jeesuse Kristuse nimes ja meie Jumala Vaimus."* Kuidas sellest aru saada? Või sobiks tõlkida *Kristuse nimega*? Grammatiliselt on see täiesti võimalik. Aga kas see oleks parem? Nüüd on oht, et tekib mõtteseos nimemaagiaga. Küllap on selles ütluses mõeldud Kristuse või Kristuse päästesündmuse toimeala. Sarnane mõte on Ap 4:12, kus halvatu tervendamise järel ütleb Peetrus kokkuvõtvalt päästesõnumi: *„Ja kellegi muu läbi ei ole päästet, sest taeva all ei ole antud inimestele ühtegi teist nime, kelle läbi meid päästetaks."* Mõeldud on siin toetumist Jeesuse päästesündmusele, Jeesuse päästesündmuse tõttu, päästesündmuse pärast. Mõistetavalt jäävad selliste ütluste tähenduspiirid sageli täpsemalt määratlemata. Oma olemuselt on inimese päästmine Jumala tegu, mis suures osas jääb inimese tunnetuspiiridest välja. Nii ei ole sobiva tõlkevaste leidmine mitte alati lihtne.

Kokkuvõtvalt võib öelda: sellel on sügav tähendus, et Jeesus õpetas oma jüngreid palvetama tema nimel. See ei ole meelevaldne palve, mille lõpus on lihtsalt ütlus „Jeesuse nimel", vaid see tähendab Jeesuse tahtega kooskõlas olevat palvet. See tähendab toetumist Jeeuse isikule, tema autoriteedile. See on palve, mille puhul arvestatakse Jeesuse püha ligiolu, olemist tema meelevalla piirkonnas. Väga tähendusrikas ja oluline on Jeesuse ütlus: *„Kui te jääte minusse ja minu sõnad jäävad teisse, siis paluge, mida te iganes tahate, ning see sünnib teile"* (Jh 15:7).

Seda, et Isa annab Jeesuse nimel palvevastuse, võiks mõista kui Jeesuse eestkostet. Nii ütleb apostel Paulus: *„Kristus Jeesus on, kes suri ja, mis veel enam, kes üles äratati, kes on Jumala paremal käel ja kes palub meie eest"* (Rm 8:34). Seda mõtet täiendab aga Jeesuse ütlus: *„Sel päeval te palute minu nimel. Ja ma ei ütle teile, et mina palun Isa teie eest, sest Isa ise armastab teid, kuna teie olete armastanud mind ja uskunud, et mina olen tulnud Jumala juurest"* (Jh 16:26–27). ■

▲ Eesti erinevate kogukondade juhtide dialoog palvushommikusöökidel on alanud ja lõppenud ühispalvega. Foto: Kristi Jürma.

Vana- ja uustestamentlikust süüdlase kohtlemisest

■ Argo Tallerma kokkuvõte oma KUSi lõputööst
■ Foto: Ermo Jürma.

„Kõik on pattu teinud ja ilma jäänud Jumala kirkusest" (Rm 3:23). Siin maa peal pole mitte ühtegi õiget inimest. Nii peaks püha ja õiglane Jumal meid kõiki karistama selle eest, et oleme tema eluhoidvatest korraldustest üle astunud ja sellega iseendale häda ja õnnetust kaasa toonud.

Minu diplomitöö keskendus süüdlase, süütuse ja süüdivuse mõistete käsitlemisele, lähtuvalt piibellikust perspektiivist.

Tööle oli püstitatud kaks eesmärki. Esiteks, võrrelda süüdlase ja süütu kohtlemist vana- ja uustestamentlikus perspektiivis. Teiseks, lähtuvalt uurimistööst, sõnastada praktilisi järeldusi koguduslikuks hingehoiutööks.

VANA TESTAMENDI HOIAK SÜÜDLASE JA SÜÜTU SUHTES

Nii Vana kui ka Uus Testament räägivad ühest ja samast pühast ja õiglasest Jumalast, kes karistab süüdlast, aga mõistab süütu õigeks. Kuid täiesti süütut inimest pole maa peal olnudki, peale ühe isiku, kelleks on Inimese Poeg – Jeesus Kristus.

Vana Testamendi käsitus süüdlasest ja süütusest põhines kausaalsusel. See on arusaam, et igal teol on oma tagajärjed. Kui inimene elas õiget elu ehk järgis Toora juhtnööre, kaasnes sellega Jumala õnnistus. Aga kui ta käitus Jumala Seaduse vastaselt, olid selle tagajärjeks kannatused või lausa surm.

Süü käsitlemine oli väga otsekohene ja läks algpõhjuseni välja. Patukahetseja palves on öeldud: „Üksnes sinu vastu olen ma pattu teinud, ja ma olen teinud seda, mis on paha sinu silmis" (Ps 51:6).

Süüdlase karistus pidi vastama tema enda poolt kavatsetud kurjale. Karistuse eesmärk oli hoiatada samasuguste kuritegude sooritamise eest tulevikus. Peamiseks rõhuasetuseks oli siiski hoida kogukonna kõlbelisi standardeid. Reguleeritud oli oma süütegude hüvitamine või pelgulinna põgenemine. Tuntud oli ka veritasu, kuid kohtumõistjate ajast alates pidi omakohus kogukonnast taanduma ja õigust mõistsid kohtumõistjad.

Kannataja poole õiglusejanu rahuldamisel oli ka eesmärk: et kurjategija ei saaks enam rohkem teisi inimesi ja ohvrit ennast kahjustada. Selleks tuli süüdlane ühiskonnast isoleerida. Väga sarnane kaasaegse vanglasüsteemi kinnipeetavate isoleerimisega. Äärmuslikul juhul toimus see patustanu kividega surnuks viskamise läbi. Seitse korda on öeldud: „Nõnda kõrvalda kurjus enese keskelt" (5Ms 13:6; 17:7; 19:19; 21:21; 22:21,24; 24:7). Selles väljendus Jumala kõikehõlmav õiglus.

Vana Testamendi järgi on süütu see, kes ei peta teisi, ennast ja Jumalat ning on täitnud kõiki Jumala poolt antud nõudeid ja korraldusi.

Samas kõlab läbi Vana Testamendi refräänina: „Halastaja ja armuline on Issand, pikameelne ja rikas heldusest." Jumal ei taha, et ka süüdlane või õel sureks. Jumal vaatas iga isiku peale ning arvestas süüdlase väljaselgitamisel igat üksikjuhtumit eraldi. Jumal oli ja on kõigis oma otsustes ja tegudes õiglane (Ps 7:12; Ps 25:8).

Arvestati ka inimese süümega ehk kuidas inimene ise oma teosse suhtus. Oma halba tegu oli võimalik heastada ja seegi oli käskude kaudu reguleeritud. Selle juures nähti, et tõelise meeleparanduse juurde kuulus patukahetsus ja süüteo heastamine kahjukannatajale nii palju, kui see mõttekas ja võimalik oli. Samas lähtus Jumala hinnang mingi süüteo osas alati Siinai lepingust ja Moosese kaudu antud korraldustest, mis ta oli iisraellastele järgimiseks ja kogu elu korraldamiseks andnud.

JUMALA HOIAK SÜÜDLASESSE UUE TESTAMENDI AJASTUL

Harald Põld ütleb, et Vana Seadus toob ilmsiks patu – Uus Seadus pattudest pöördumise. Ehk: käsk näitab pattu või süüd, aga arm katab need kinni.

Kui Vana Testamendi ajal mõisteti inimene süüdi tema tegude järgi, siis Uue Testamendi kohaselt on inimene Jumala ees süüdi juba oma mõtete tasandil. Mõtetest ja suhtumisest saavad alguse teod. Süüdlaseks võib jääda Jumala ees ka oma väära hoiaku, mõtete ja sõnade pärast. Mt 12:37 öeldakse: „...sest su sõnadest mõistetakse sind õigeks ja su sõnadest mõistetakse sind süüdi." Ennast tuleb distsiplineerida juba alates oma südamehoiakust kaaslase suhtes. Vooruslikkuse arendamine saab alguse südamest. Lihaliku loomuse distsiplineerimisest on vähe kasu siis, kui ei arvestata ka vaimuloomuse distsiplineerimise vajadusega.

Igaüks vastutab oma tegude eest. Ja inimene on süüdiv Jumala korraldustele kuuletumisel või mittekuuletumisel, kui ta omas eelnevalt teavet selles osas, mis on Jumalale meelepärane käitumine või elulaad ja milline käitumine või elulaad ei ole Jumalale meelepärane.

Uue lepingu koguduses on Jumala hoiak süüdlasesse palju tõsisem ja sügavam. Jumal on oma armastuses

toonud Jeesuse Kristuse läbi suurima ohvri, et sellega lepitada kogu maailma patt. Nii pakub ta kogu elu muutvat kogemust igaühele, kes võtab Jeesuse oma isiklikuks Päästjaks.

VANA JA UUE TESTAMENDI VÕRDLUS SÜÜDLASE KOHTLEMISEL

Vana Testament pööras palju tähelepanu sellele, kuidas patust karistada, sest Jumala õiglus nõudis eksinu vastutusele võtmist. Uue Testamendi fookus koondub eelkõige sellele, kuidas taastada oma suhet Jumala ja kaasinimestega, vaatamata toime pandud eksimustele.

Vana Testamendi järgi pidi süütu pool kätte tasuma sellele, kes oli ülekohut teinud, või siis ülekohtu tegija pidi oma süü hüvitama tehtud kahju suuruse ulatuses.

Uue Testamendi järgi peaks kannatanu, ehk süütu pool, olema valmis andestama talle tehtud kahju ja lausa armastuses teenima neid, kes on kurja teinud. Armastusega vastamine nendele, kes on meie vastu eksinud ja süüdlased, on Jumalale meelepärasem teguviis ning see kuulub ka Kristuse taastava õiguse ehk restoratsiooni alla. Armastuse vahenditega saab süüdlane võidetud palju tõhusamalt kui lihalike vahenditega.

Patuse õigeksmõistmine ja süütuse taastamine toimub püha ja õiglase Jumala ees sügava meeleparanduse ja Jeesuse Kristuse usus vastuvõtmise läbi. Muudel juhtudel jääb inimene igavesti süüdi oma pattudesse, „sest taeva all ei ole antud inimestele ühtegi teist nime, kelle läbi meid päästetaks" (Ap 4:12).

KOGUDUSE VASTUS SÜÜDLASELE

Koguduses on koht kõigile süüdlastele, kes otsivad armu ja andestust Jumalalt. Seal, kus Moosese Seadus oli võimetu inimest muutma ja üles tõstma ning talle uut lootust andma, tuleb appi Jumala arm, mis ilmus Jeesuse Kristuse läbi. Kuid väga oluline on selle juures siiralt kahetsev süda. Kui inimene mõistab ja kahetseb oma süüd, ainult siis leiab ta ka armu. Seadus ei mõista teda enam hukka, sest sellel pole mingit meelevalda nende üle, kes on meeleparanduse ja pattudest pöördumise läbi saanud andestuse Jeesuses Kristuses. Kristus on ainus lahendus igaühele, kes tunneb ennast süüdi.

Kui keegi ikkagi ei taha oma pattu maha panna, siis on kogudusel nõue sellisest inimesest eemalduda. Seal, kus inimlikud võimed lahenduse leidmiseks on piiratud, tuleks keeruline olukord või inimene loovutada Jumala kätesse. Kuid see peab toimuma teistsuguste vahenditega, võrreldes Vana Testamendi süüdlase kohtlemisega – armastuse sideme vahenditega.

Peaks alati meeles pidama, et Jumal on eksinud inimese päästmiseks teinud juba kõik. Kui süüdlane soovib, siis ta leiab siin abi. Jumal kohtleb igaüht, kes tuleb oma süükoormaga tema juurde, piiritu armastuse ja mõistmisega. Pole süüd, mida Jumal ei saaks kõrvaldada, ega ole pattu, mida Jumal ei saaks andestada. Kogu diplomitöö keskendubki sellele, et süüdlase kohtlemisel on Jumal õiglane ja oma õigluses lähtub ta nendest seadustest, mis ta on inimestele ilmutanud.

Nii peab kogudus lähtuma Jumala igavestest seadustest, mis on meile Pühakirjas ilmutatud, mõistma hukka patustaja teo, kandma eksinuid palves, olema aga armuline kahetsevale süüdlasele, andma igaühele võimaluse meeleparanduseks ja uueks alguseks.

Koguduslikus hingehoius tuleb tihti iga süüdlase juhtumit käsitleda eraldi, otsida palves jumalikku lahendust, püüdes süüdlast tuua elumuutusele. Samas peab kogudus hoidma puhtust ja kõrget standardit, nagu Uus Testament seda nõuab.

Täispikka versiooni „Vana- ja uustestamentlikust süüdlase kohtlemisest" saab lugeda KUSi kodulehelt (*kus.tartu.ee*), valides „vilistlased". ■

Uus Testament koondab tähelepanu rohkem sellele, kuidas taastada suhe Jumala ja kaasinimestega.

◀ Tõe ja õiguse (samas ka süüdlase) väljaselgitamine kestab sageli kaua: maa- ja halduskohtust minnakse edasi ringkonnakohtusse, sealt jõutakse viimaks Riigikohtu hoonesse Tartus. Foto: Ermo Jürma.

Vancouveri Eesti Ühendatud Baptisti Koguduse rännutee

■ Aivar Raudver, Lihula baptistikoguduse pastor

Vancouveri Eesti Ühendatud Baptisti Kogudus otsustas 2018. aasta 24. novembril lõpetada oma aktiivse tegevuse. Nende 66 aasta eest on põhjust Jumalale tänu öelda ka koduse EKB Liidu inimestel.

Kui Teise maailmasõja ajal ja järel põgenesid paljud eestlased Rootsi ja Saksamaale, rändas osa neist peatselt, avaramaid eluvõimalusi otsides, edasi Ameerika Ühendriikidesse ja Kanadasse – ka looduslikult kaunisse Vancouveri linna Briti Columbia maakonnas. Osa sinna jõudnud umbes 1500 eestlasest otsis kontakti kohalike kristlike kogudustega, sealhulgas Mount Oliveti baptisti kogudusega. Viimases korraldas grupp usklikke esimese eestikeelse jumalateenistuse 15. aprillil 1949.

Ühiste kooskäimiste laienedes moodustati 1951. aasta märtsis Eesti Usklike Allianss, kuhu astusid Eestis ja Rootsis tegutsenud vabakoguduste liikmed. Nüüd hakati jumalateenistusi pidama igal pühapäeval. Asutati laulukoor ja alustati ka pühapäevakooliga.

Töö arenedes tekkis vajadus seadusliku registreerimise järele. Koguduse asutamiskoosolek toimus 30. augustil 1952. aastal. Kogudusega ühines 23 liiget ja jutlustajaks valiti töö rajaja pastor Osvald Õunpuu. Koguduse nimi – Eesti Ühendatud Kogudus Vancouveris – väljendas, et liikmeteks olid kodumaal erinevatesse konfessioonidesse kuulunud inimesed. 1989. aastal ühineti Lääne-Kanada Baptisti Liiduga.

Varakult tekkis vajadus oma pühakoja järele. Esialgu mõeldi hoone ostmisele, siis aga otsustati ehitada oma kirik, mis valmis 1956. aastal.

Koguduse pastoriteks olid aastate jooksul Osvald Õunpuu (1952–1959, 1960–1962); Valdeko Kangro (1962–1963); Artur Proos (1959–1960, 1963–1985); Edgar Toompuu (1985–1993); Andres Rebane (1992–2002).

Seejärel teenisid kogudust vennad Kodu-Eestist. See aitas tugevdada sidet ajaloolise kodumaaga ning hoida ülal eesti meelt ja keelt. Poole- või üheaastane (erandina ka pikem) periood Vancouveris oli heaks ja vaheldusrikkaks võimaluseks meie vendadele. Nendeks olid Eerik Rahkema, Jaan Puusaag, Helari Puu, Herman Mäemets, Jüri Nõlvak, Peeter Kaups, Enn Palmik, Alari Allikas, Joosep Tammo, Heldur Kajaste, Viljar Liht, Margus Mäemets, Margo Meri, Eenok Palm, Tarmo Lige, Aivar Raudver. Oma vahtralehemaa kogemusi on nad jaganud ka Teekäija veergudel.

▲ Minu mälestused imelisest aastast Vancouveri eestlaste keskel meenuvad veel kaua. (Autor keskel.) Foto: Andres Kirves.

Eestikeelne töö on end käesolevaks ajaks valdavalt ammendanud. Seda eelkõige koguduseliikmete kõrge ea tõttu ja laste sulandumisega pigem inglise keeleruumi. Seepärast müüdi oma hoone mõned aastad tagasi suuremale ingliskeelsele kogudusele, kellelt seejärel eestikeelseteks jumalateenistusteks ruume üüriti. Nüüd otsustati lõpetada töö omaette kogudusena, jätkates kooskäimist, vastavalt võimalustele, kas mõne teise koguduse juures või kodudes. Liikmeraamatust on läbi kantud 183 inimest. Parimatel aegadel oli koguduses 125 liiget.

Hoone müügist saadud rahast toetati ka meie EKB Liidu tööd suure summaga. Seda kasutatakse ehitusteks, misjonitööks, seminari töö edendamiseks jne. Vancouveri koguduse helde annetus väärib meie sügavat tänu.

Olles nüüd taas kodumaal armsa Lihula koguduse keskel, mõtlen sooja südamega Vancouveri inimestele. Siinkohal tahan öelda omapoolsed tänusõnad kallitele eestlastele Kanadas – eriti Vancouveri Eesti Ühendatud Baptisti Koguduse vendadele-õdedele. ■

▲ Põhiliselt oma jõududega ehitatud kirik, mille saal mahutab kuni 150 inimest, pühitseti sisse 23. detsembril 1956. Foto: Arnold Erisalu.

Piibel ja sinu tänane Kristuse kogemine

■ Adolf Pohl, Uue Testamendi õpetaja

Ainult see on tõeliselt vaimulik liikumine, mis on samaaegselt ka Piibli lugemise liikumine.

Kuhu suundub selle teema raskuspunkt? Kellele on siin mõeldud? Või algul negatiivselt: kelle poole ei ole siin pöördutud ja kes vajaks ilmselt täiesti teist sõnumit?

Arvatavasti on isik meile juba tuttav: selline vend on kogunud endale aastakümnetega kadedustäratava kogu piiblitõlkeid: katoliiklikke, evangeelseid ja üsna sõna-sõnalisi. Nüüd võrdleb ta neid vaiksetel öötundidel väsimatult, kriipsutades värvipliiatsitega tähtsaid kohti alla, lapates aeg-ajalt konkordantsi. Ta teab, kui sageli mõni mõiste Piiblis esineb, miks mitte sagedamini ja kuidas seda kreeka keeles nimetatakse. Ta teab, kus eksis Luther ja kus Schlatter jäi veel vana kirikliku traditsiooni kütkeisse.

Ta arvab, et suudab Piibli salme kombineerides poliitilisi arengusuundi ette öelda. Ta on kogenud teatavat valgustust ja kannatab oma ümbruse mõnesuguse hämaruse ohates ära. Varem teenis ta ka sõnaga. Siis loobus, kuna – nagu ta arvab – tema kuulajad pole tahke roa jaoks veel küllalt küpsed.

Aga siin on ka teisel küljel oma tähendus: tal on isiklikus läbikäimises raskusi. Tema suhted oma perekonnas on purunenud. Ta pole õieti tülitsenud ainult nende inimestega, kellega tal midagi tegemist pole. Oma kodukoguduses on ta kui võõras, ainult koguduse mõistes on ta kodus.

Milles on asi? Siin eraldab ilmselt üks lahutuskriips Piiblit ja Piibli Issandat, kes jätkuvalt küsib: „Aadam, kus sa oled? Kus on su naine, kelle ma sulle andsin, kus on su lapsed? Kus on su isiklik süütunnetus ja usk uuendavasse armu? Kus on su päästmise tunnistus, sinu teenimine ja sinu vili? Kus on sinu valgusjõud kaasinimestele?" Nagu öeldud, oleme sarnase juhtumi esitanud selleks, et ta järgnevas kõrvale jätta. Aga me tõime ta selleks, et seda ohtu mitte ignoreerida. Me ei tohi seda võimalust ka endi puhul unustada. Põgenemine Sõna eest sõnadesse, nende kõigi võimalike keeleliste, statistiliste ja tähenduslike andmete kogumisse, kuulekuse asemel studeerimisusinusse, armastuse asemel tunnetusse, elu asemel mõttemõlgutustesse – seda ohtu ei taha me niisiis alahinnata. Tohime ta aga edasises käsitluses kõrvale jätta.

Kellele on siin siis tegelikult mõeldud? Tegemist on nimelt täpselt vastupidise juhtumiga: keegi tahab innukalt elavat Issandat – samavõrra Piiblit tahtmata.

Sellise taotluse vastu esitame kolm teesi.

I. Elavat Kristuse kogemust ei ole väljaspool Piiblit

Sellist vagaduse liiki peame veidi kirjeldama. Seal on ühel vennal nälg tõe, sisuka elu, võidu- ja rõõmukogemuse järele. See nälg ei lase end kristliku ideestiku või hästi organiseeritud ja pidulikult kulgevate koguduse ürituste läbi kaotada. Ta on üles tõusnud vältimatuks vastuhakuks ning raputab traditsioonilisuse ja harjumuspärasuse võreraudu: palun Kristust, aga mitte vaid kunagi elanud Pauluse või algkoguduse elus või tuleviku sealpoolsuses, mitte kogu aeg Kristuse au ainult dogmaatikas ja koorilauludes, mitte Kristust kusagil taeva- või kirikukõrgustes, ikka alati kuskil mujal, vaid palun: Kristust täna ja siin, kui meie ea- ja teekaaslast!

Aga samal ajal läheb sellel vennal Piibli uurimisega kehvasti. See tundub kummaline, aga nii see on. Ta on kodus ainult Piibli üksikutes peatükkides. Kõik teised ei tõmba teda. Tõsi, ühest piiblikursusest võtab ta juba osa, aga sisemiselt on ta ikka rahutu. Iga asjakohane diskussioon evangeelse koosoleku üle mõjub talle kuidagi

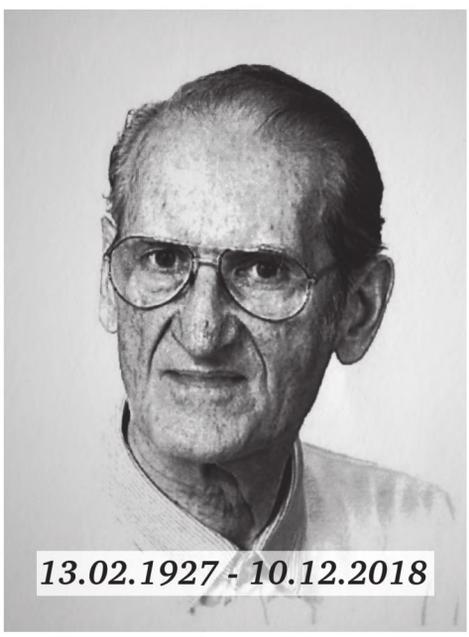

ärritavalt. Mis peitub siis sellises juhtumis? Ilmselt ei õnnestu tal oma sisemaailmas üht asjalikku ja plaanipärast Piibli uurimist Kristuse kogemusega seostada. Viimsena on siin tegemist Kristuse poolitamisega: Kristus täna, kes kohtub meiega Püha Vaimu läbi, lahutatakse Kristusest eile, mil teda tunnistasid apostlid ja prohvetid. Igatsetakse Kristust vaimus, igatsemata Kristust Piiblis.

Sel teel aga patustame algkristlaste veendumuse vastu: „Jeesus Kristus on seesama, eile ja täna ja igavesti!" (Hb 13:8). Vaatamata tookordse, 2000 aasta eest Palestiina ja 1967. aasta Erfurdi Issanda õigustatud eristamisele ei ole meil siiski tegemist paljude Kristustega, vaid ühe ja sellesamaga. „Kas," küsib Paulus, „Kristus on mitmeks jagatud?!" (1Kr 1:13).

Samuti pangu tähele see, kes läheb Kristusega „väes ja aktsioonis"! Me soovime endale tervet Kristust. Siia kuulub ühtlasi ka Piibel kõigi oma osade ja ulatusliku tunnistusega, kuna

sinna kuulub Kristus eile. Niipea, kui me ta poolitame, jookseb ta verest tühjaks. Kes jätab Piibli Kristuse kuidagi tahaplaanile, et ainult ja otsekohe Kristust vaimus kogeda, haarab tegelikult vaid õhku, intensiivistab oma kujutlusi ja muutub vaimuhaigustele vastuvõtlikuks.

Juba algkristluse ajal oli usklikke, kes andusid isoleeritud Kristusele vaimus ja olid edasise jaoks vaevalt tarvitatavad. „Armsad, ärge usaldage iga vaimu, vaid katsuge vaimud läbi, kas nad on Jumalast, sest palju valeprohveteid on läinud välja maailma." Ja nüüd tuleb otsustav: „Te tunnete Jumala Vaimu sellest: iga vaim, kes tunnistab Jeesust Kristust lihasse tulnuna, see on Jumalast, ning ükski vaim, kes seda Jeesust ei tunnista, ei ole Jumalast" (1Jh 4:1–3a).

„Kes seda Jeesust ei tunnista" – mida see tähendab? „Jeesus" on siin Jeesus „lihas tulnud", niisiis oma maapealses tegevuses ja kannatuses, nagu seda apostlid tunnistavad. Siis, kui kirjutati 1. Johannese kiri, oli Jeesuse maapealsest elust möödunud juba 70 aastat ning kirja saajad seisid ohu ees: mitmeid asju maha vaikida ja hakata vaimustatult rääkima ainult Jeesusest vaimus. Selle pärast Johannes manitseb neid. Kogudus peab täpselt kuulatama, kui räägitakse Vaimust; vaim ei ole võrdne Vaimuga. See ei ole siis Jumala Vaim, kui ta ei ole Uue Testamendi apostelliku Jeesuse pärandi Vaim. Ühes Jumala Vaimust täidetud koguduses on Jumala sõna alati aukohal. Ainult see on tõeliselt vaimulik liikumine, mis on samaaegselt ka Piibli lugemise liikumine.

Esitame endile mõned praktilised küsimused:

- Ajaloos on Jumal kinkinud meile mitmesuguseid vaimulikke liikumisi: me mõtleme äratuskoosolekutele, evangeeliumi nädalatele, jõulistele aastapäevadele. Ilma nendeta poleks paljud meie hulgast täna koguduses. Aga kuhu on need liikumised jäänud? Kas pole need head hoovõtud mitte seepärast nii hämmastavalt kiiresti hääbunud, et nad pole olnud piisavalt Piibli lugemise liikumised?
- Kas on praegu meie ridades Piibli lugemise liikumine? On see meie jutlustajate keskel? On see meie tudengite keskel? On see meie kodugruppides? Iseloomustab see meie koguduste juhtkondi? Kus küsib mõni grupp otsustavalt terve Kristuse järele ja uurib selleks Pühakirja apostleid ja prohveteid?
- Kui me juba Piiblit loeme, ega me ole siis teesklevasse piiblilugemisse langenud? See tähendab, me kujundame Piibli vaatluses liiga kiiresti oma mõtted, selle asemel et saada asjakohaselt teada kõike, mida apostel omalt poolt öelda tahtis. On tõsi, et on olemas rutakas hingekosutuse otsing, mis tegeleb Piibli sõnaga ainult veel näiliselt, tegelikkuses aga vaid oma soovidega.

Seepärast võta kuulda hoiatushüüdu: elavat ja ehtsat Kristuse kogemust ei ole väljaspool Piiblit!

II. Kui Püha Vaim tahab meile Kristust suureks teha, siis töötab ta alalise tagasiviitamisega Piiblile

Vaatame, mida ütleb Issand Jeesus Kristus oma lahkumiskõnes Püha Vaimu sellise töömeetodi kohta.

„Aga Lohutaja, Püha Vaim, kelle Isa saadab minu nimel, tema õpetab teile kõik ja tuletab teile meelde kõik, mida mina teile olen öelnud" (Jh 14:26). Püha Vaim ei ole niisiis leiutaja. Ta ei leiuta ega too uudsusi, vaid ta on suur meenutaja. Ta annab edasi varasemat, just Jeesuse enda poolt öeldut. Tema teenistus seisneb selles, et ta sama Jeesust eile ja täna ja kuni igavikkudeni möödunust esile toob ning aktuaalseks teeb, nii et me jõuame selgusele: Jeesus on tõepoolest täna sama kui eile.

Toome pildi. Tänaval kohtab meid üks inimene. Praegu seisab ta meie ees kogu oma suuruses. Siis läheme meie edasi, samal ajal kui tema jääb seisma. Kuid edasi minnes vaatame meie iga 100 meetri järel tagasi. Nii jääb ta meie jaoks kord-korralt väiksemaks, kogu aeg aina pisemaks, ikka tuhmimaks, kuni ta 2000 meetri järel võib olla veel ainult hall kriips, aga ilma selgete piirjoonteta. See on kaugenedes väiksemaks muutumise seaduspärasus. ■

Järgneb veebruari Teekäijas

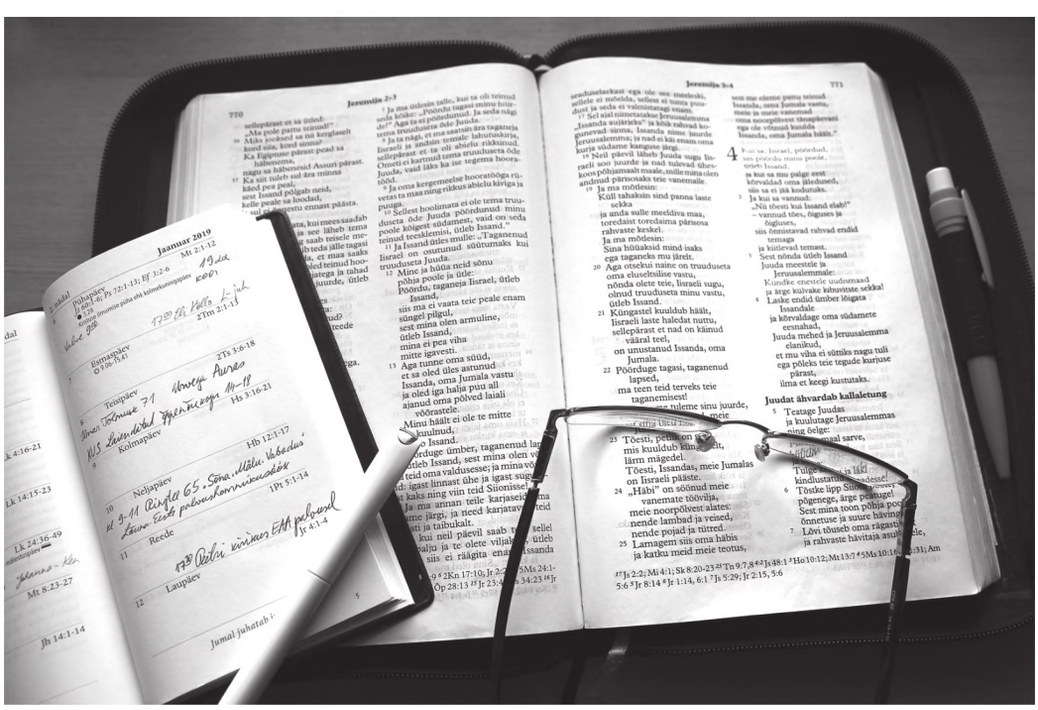

Püha Vaim annab edasi varasemat, just Jeesuse enda poolt öeldut.

Vastab Karita Kibuspuu

■ Foto: Meego Remmel

Tähtpäevad tulevad-lähevad – kui palju nendele elada?

Üldiselt on ikka nii, et tähtpäevad on mõeldud inimeste jaoks, mitte inimesi pole loodud tähtpäevade jaoks. Piiblit lugedes näeme, et Jumal andis Iisraelile tähtpäevi selleks, et pidada meeles suuri asju, mida tema nende heaks teinud oli (nt hapnemata leibade püha tähistas juutide Egiptusest välja toomist) või tähistada millegi olulise sündimist ja rõhutada puhkamise tähtsust (seitsmendal päeval peale maailma loomist Jumal ise hingas/puhkas).

Nõnda võiks konkreetse tähtpäeva pidamisele mõeldes esmalt iseenda jaoks lahti mõtestada, mis on selle tähendus minule. Pereinimestel on muidugi oluline mõelda ja arutada teemat veidi laiemalt: mida tähendab konkreetne tähtpäev minu abikaasale ja mis on see, mida tahame selle päevaga seoses edasi pärandada oma lastele. Kui jõulud tähendavad vaid, et tuleb osta hulganisti kingitusi (ehk teha palju kulutusi), hirmsasti koristada ja vaaritada (näha kõvasti vaeva) ning riburada pidi sugulasi külastada (nädal aega järjest ringi sõita ja suhelda), võib tõepoolest juhtuda, et tähtpäevast saab kurnav kohustus ning püha algne mõte ja tähendus hajub kusagile kaugustesse.

Teine oht seoses tähtpäevadega on rituaalidesse või traditsioonidesse takerdumine. Võib küll mõtestada jõule Jeesuse sünnipäevana, kuid kui pühad saavad rikutud, sest Jeesus-lapsukest tähistav beebinukk on aasta jooksul keldris ladustatud sõimekomplektist kaduma läinud või ebaõnnestub aastakümneid vanavanaema retsepti järgi tehtud piparkoogitegu, on taas põhjust iseendasse vaadata ja küsida: mis on minu jaoks päriselt jõulude tähendus?

Eesti keeles kasutatakse tähtpäeva sünonüümina sügava tähendusega sõna „püha". Sellest võikski tähtpäevale isikliku tähenduse andmisel lähtuda. Mis on minu (ja meie pere) jaoks püha? Kas jõulusündmused teevad need päevad minu jaoks „pühaks"? Kui mulle on perekond püha, on ilmselt oluline tähistada emadepäeva ja isadepäeva, võib-olla ka tasapisi juurduvat vanavanematepäeva. Kui mulle on püha Eesti riik, pean oluliseks tähistada meie iseseisvumis- ja taasiseseisvumispäevi. Kristlastele läheb väga korda, mida Jumal on meie (ja kogu inimkonna) heaks teinud. Seepärast on oluline meeles pidada ning tähistada nii Jeesuse sündimist kui tema ristisurma ja ülestõusmist. Piibel nimetab nii tähtpäeva-pühi kui hingamispäevi Issanda pühadeks päevadeks (Js 58:13; Ho 9:5).

Kui nüüd olulised ja „pühad" tähtpäevad on perekalendrisse kirja saanud, võib edasi mõelda, kuidas neid päevi pidada – mil moel ja kui palju nendele elada. Siingi saab appi võtta sellesama hindamiskriteeriumi: mis on minu jaoks püha, kõige olulisem? Kui olen inimene, kes väärtustab peret ja lähisuhteid, ongi lähedased ja sõbrad need, kellele pühadega seoses eelkõige mõelda. Keda tahan eriliselt meeles pidada? Kellele saata tänukaarti, julgustavat sõnumit või kindlasti helistada? Kelle juurest sooviksin läbi sõita või keda igatsen külla kutsuda? Võib-olla aga hoopis võtta argitempo aeglustumisel aega (esmalt) oma abikaasa ja (seejärel ka) laste jaoks… Suhetesse investeerimisel on esmatähtis üksteise jaoks võetud kvaliteetaeg: tähendusrikkad vestlused „päris" (isiklikel) teemadel, koos-palvetamised. Õhtusöögimenüü mitmekäigulisus, valge laualina ja veatult läikivad köögi tööpinnad lisavad koosviibimisele küll esteetilist väärtust, kuid on suhete seisukohalt teisejärgulised.

Kristlasena on minu jaoks oluline mõelda, mida Jumal igatseb minuga seoses nendel tähtpäevadel. Kuulda minu tänupalveid kõige hea eest, mida ta on minule, mu perele, meie rahvale teinud? Näha mind jagamas tema armastust ja valgust neile, kellel on puudus kõhutäiest või… hoopis lootusest? Kohtuda minuga vaikuses, et minuga Vaimus koos kõndida ja kõneleda?

Kristlase ja pereterapeudina usun, et tähtpäevad – ja tegelikult ka iganädalased hingamispäevad – on meile antud eelkõige puhkamiseks ja taashäälestumiseks sellele, mis peaks olema meie elus kõige olulisem. Puhkepäevad annavad võimaluse kiiruse maha võtta, ennast töisest välja lülitada ja „hingata", otsides Jumala lähedust ning osadust oma kõige kallimatega. Selles tähenduses saavad tähtpäevadest ja puhkepäevadest tõepoolest elus üliolulised, pühad hingamise päevad. ■

Kui teil on küsimusi, millele soovite samamoodi vastust, siis saatke need julgelt aadressile nouanne@teek.ee ja need saavad omakorda juba jumalakartlikele psühholoogidele edasi saadetud – ehk isegi järgmises Teekäija numbris vastatud!

Kogudused haldusreformi järellainetuses

Eenok Palm, Haapsalu baptistikoguduse pastor

Koguduste jaoks on olulised küsimused: kas ja kui palju ja kellega teha koostööd?

▲ Mitu sajandit juhiti Saare-Läänemaad Haapsalu piiskopilinnuse müüride tagant. Foto: Eerik Rahkema.

2017. aasta haldusreformi järel on Eestimaal üksjagu keeruline olukord. Viisteist maakonda jäid alles, aga maavalitsused kaotati ära. Viimaste ülesanded jaotati laiali nii, et osa läks ministeeriumidele ja osa omavalitsustele (neid jäi varasemast 213-st järele 79). Kohalike omavalitsuste pädevust ületavate teemade kooskõlastamisel vajatakse mõlema poole osalust, aga seejuures on mõistlik ka kohalike asutuste (sealhulgas koguduste) kaasamine. Koguduste jaoks on olulised küsimused: kas ja kui palju ja kellega teha koostööd?

2018. aasta teises pooles toimusid maakondade keskustes arutelud kahe arengukava üle. Need olid „Rahvastiku tervise arengukava 2020–2030", mis kuulub sotsiaalministeeriumi, ja „Siseturvalisuse arengukava 2020–2030", mis kuulub siseministeeriumi haldusalasse.

Haapsalus 11. detsembril toimunud kohtumine oli järjekorras üheteistkümnes. Kutse peal oli lugeda: „Sotsiaalministeerium ja siseministeerium on alustanud järgmiseks kümnendiks uute rahvastiku tervise ja siseturvalisuse arengukavade ja nende rakendusprogrammide koostamist. Muutes inimeste elukeskkonna tervist toetavamaks ja turvalisemaks ning vähendades riskikäitumist, aitame kaasa Eesti inimeste heaolule, kogukondade tugevdamisele ning laiemalt riigi arengule ja püsimisele. Inimeste tervise ja turvalisuse edendamisel on väga oluline roll kohalikul omavalitsusel ja kogukondadel. Seetõttu on vajalik nii rahvastiku tervise kui turvalisuse üleriigiliste eesmärkide seadmisel arvestada kohaliku tasandi poolte ootuste ja arvamustega."

Sihtrühmana oli loetletud: Läänemaa turvalisuse nõukogu, maakonna tervisenõukogu/komisjon, teised maakonnas rahvatervise ja siseturvalisusega seotud huvirühmad ja aktiivsemate kodanikuühenduste esindajad, linnade ja valdade juhid, MARO juhtkond. Selgituseks: MARO on maakonna arengu organisatsioon.

Tegelikkus oli selline, et lisaks politsei, tervishoiu- ja haridusasutuste ning linnavalitsuse töötajatele olid kohal seitsme kristliku koguduse esindajad. Esindatud olid õigeusu ja luteri kirik, adventkogudus ja kaks baptistikogudust. Kõik kokku u 30 inimest.

Ministeeriumide esindajad tutvustasid arengukavasid ja seejärel toimus töö kolmes rühmas. Iga rühma esindaja esitas kokkuvõtte kolmest kõige olulisemast probleemist, mis nende arengukavade raames vajaksid lahendamist. Ministeeriumide esindajad lubasid teha üleriigilise kokkuvõtte ja neid ettepanekuid arengukavade koostamisel arvestada.

Arutelu lõpus oli kogudustele pühendatud osa, kus koguduste esindajad tutvustasid lühidalt oma tööd. Selles oli üks tellitud teema: ülevaade kogukonnale suunatud tegevustest. Üsna huvitav oli kuulda kogukonda puudutavast mitmekesisest tegevusest: laste- ja noortetöö (eripalgelised laagrid), muusikatöö, perekondlike sündmuste (sünd, sünnipäevad, laulatused, matused) tähistamine, hingehoid.

Päeva viimane osa oli koguduste esindaja valimine maakonna turvalisuse nõukogusse. Läänemaa kogudusi esindab EELK piiskop, Haapsalu Püha Johannese Koguduse õpetaja Tiit Salumäe.

Kokkuvõtteks tahan öelda kahte asja. Esiteks, arutelu oli asjalik ja esiletoodud probleemid tõsised. Aga kui ei räägita peamisest – inimese patust rikutud loomusest ja selle muutmise võimalustest –, on see võrreldav katsega parandada paiset silitamisega. Elukogemus näitab, et enamasti see ei õnnestu.

Teine teema on koguduse koostöö ilmalike asutustega. Piibel ütleb meile: „Ärge hakake vedama võõras ikkes koos uskmatutega!" (2Kr 6:14). Iga kogudus peab enda jaoks Jumala abiga selgeks saama piirid, kust alates lähevad kontaktid kohalike omavalitsustega üle koostööks ning missugune koostöö on võimalik. Kas ei ole mitte nii, et parim viis, millega kohalik kogudus saab kogukonda mõjutada, on Jumala poolt muudetud elud. Nii et inimeste riskikäitumine asendub heade tegudega.

„Ja taotlege selle linna heaolu, kuhu ma olen lasknud teid viia, ja paluge selleks Issandat; sest selle hea põli on teie hea põli!" (Jr 29:7). ■

Meie hulgast lahkunud laste mälestusteenistus

- Liivi Laos, MTÜ Hingesillad juhataja
- Foto: Heldur Kajaste.

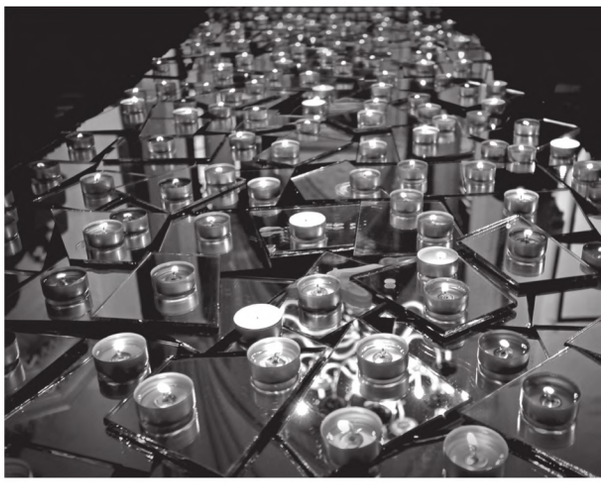

Laupäeval, 16. veebruaril algusega kell 16 toimub Oleviste kirikus mälestusteenistus kõikidele meie hulgast lahkunud lastele, sõltumata lapse vanusest ja lahkumise põhjusest. Mälestusteenistus Hingesillad sai alguse 2016. aastal ja teenistusel osalejate arv on aasta-aastalt kasvanud.

Esimene teenistus oli seotud rahvusvahelise vähihaigete laste päevaga. Peale seda saime mitmetelt teistelt lastevanematelt tagasisidet, et nad oleksid tänulikud, kui ka nende laste mälestamiseks toimuks teenistus. Seetõttu ongi järgnevad teenistused olnud pühendatud kõikidele meie hulgast lahkunud laste mälestuseks, sõltumata nende surma põhjusest, ajast või lapse vanusest.

Lapse kaotanud vanemad on tihti oma leinas üksi ja sarnase saatusega inimestega koos olemine, kasvõi korra aastas, annab teenistusel osalenute sõnul palju tuge. Teenistusel kõlab muusika, kuuleme Jumala sõna ja süütame küünlad nende mälestuseks, keda meie hulgas enam ei ole.

Oleviste kirikus juba neljandat korda toimuvale teenistusele on oodatud kõik lapse kaotanud vanemad ja perekonnaliikmed, lähedased, sõbrad ning kõik, kes soovivad avaldada austust meie hulgast lahkunud lastele. Teenistusel musitseerivad **Mari Jürjens, Joel Remmel** ja **Vanalinna Hariduskolleegiumi keelpilliorkester Rasmus Puuri** juhatusel. Vaimulik mõtisklus pastor **Meego Remmelilt**. Teenistust juhatab vanempastor **Siim Teekel**.

Me elame nii kaua, kuni meid mäletatakse. Meie lapsed elavad nii kaua, kuni me neid mäletame. Nende teenistustega anname sellele mälestusele ilusa vormi.

Vanemate soovi korral on võimalus oma last teenistusel nimeliselt meenutada. Selleks palutakse ühendust võtta *info@hingesillad.ee* või telefonil 5858 3983.

Lisainfo: *hingesillad.ee, facebook.com/hingesillad.*

Miks oled nii rahutu?

- Laura Jõgar, Tartu Salemi kogudus

Miks oled nii rahutu, mu süda?
Miks oled nii rahutu, mu hing?
Kas tõesti lihtsad asjad põhjustavad seda
ja suudavad nii tugevasti mõjutada mind?
Kas on tõesti nõnda palju muremõtteid
taeva all,
mis su meelde mahub, tütar, kui su ees on
murevall?

Kas siis mure suudab seda,
mida on sul vaja teha?
Kas siis toovad muretuuled
küünragi su elul' juurde?
Ei, sa tead ju, nii ei ole,
muretseda vaja pole.
Ei sa käi ju üksi teel,
teel, kus sinu Issand eel.
Usalda, vaid usalda sa täielikult Teda
ja sa näed: kõik mure läheb kaduvuse rada.

Mis on tarkuse algus?

Ruudustikus on vasakult paremale lugedes üks mõte Piiblist. Iga täht ruudustiku all on õiges tulbas, ent mitte õiges järjekorras. Kui paigutad tähed tagasi ruudustikku, saad piiblisalmi, mis vastab pealkirjas olevale küsimusele. Sõnavahesid tähistavad mustad ruudud.
Kõik salmis olevad kirjavahemärgid on ruudustikus ette antud.

Piiblisalm on võetud 1997. aasta piiblitõlke järgi.

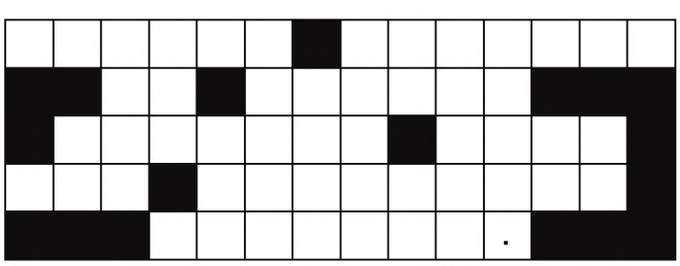

U T D
R T K N N O G K K
A J U I T A A A L E S U
O A O H V A S A N A U U S
T M A A L E R T T R O G E T

Eelmise Tähesaju „Mida võtab Jumal ette, kui Kristus maa peale tagasi tuleb?" lahendus on kirjas Rm 2:16: „Jumal Jeesuse Kristuse läbi mõistab kohut inimeste saladuste üle"

SIIN, SINU EES, SU SULANE OOTAB SU HÄÄLT
SIIN, SINU EES, SEISAN MA
SIIN, SINU EES, MA OOTAN JA KUULAN SU HÄÄLT
SIIN, SINU EES, ISA HEA

"Siin, Sinu ees" | Juhan Ungru

Oodateski laulame

■ Ragne Kivimets, ülistusmisjonär Eestis, Ülistus-Alfa peakorraldaja

Kes saab rohkem sõna meie palveelus: kas meie ise või Jumal? Kuidas otsime Jumalat ja Jumala tahet? Taavet kirjutab „Oota Issandat, ole vahva, ja su süda olgu kindel! Oh, oota Issandat!" (Ps 27:14).

Vahel seisame olukordade ees, kus meie vastustest ei piisa ja me ei oskagi reageerida ellu tulnud olukordadele. Kui näemegi vajadust muutumisele, siis ei tea, kust alustada. Küll aga teame, et Jumal, kes on kõikvõimas, aitab meid nendeski olukordades, mille läbi ta meid ka vormib. Samuti on vahel just rutiin see, millest me ei oska välja tulla. Olgu teisigi olukordi, aga nõnda nagu Taavet kirjutab, tuleb meil vahel lihtsalt kuulata ja oodata Jumala häält, mis kõneleks meie eludesse, meie kogudustele.

Kui küsisin Juhan Ungrult, miks ta kirjutas laulu „Siin, sinu ees", ei olnud tal laulu kirjutamisel suurt emotsiooni või lugu. Pigem oli igatsus, et Jumal kõneleks. Sellest tulid ka read, milles on palju ootust, et Jumal tõepoolest kõneleks ja ise täidaks selle paiga, kus teda ootame. Lauluread, mida laulame, on täis usaldust, et taevane Isa tõesti on hea ja armastav, leitav ja tugevust andev.

Seda laulu on kuuldud nii pühapäevastel teenistustel, noortekatel, palveõhtutel kui ka suurematel kogunemistel. Laulu sõnad aitavad meid palves pöörata tähelepanu Jumalale siin ja praegu. Tihti on laulu sees instrumentaalne osa, mis aitab inimestel vaigistada oma mõtted ja lihtsalt kuulata. Veel olen käinud teenistustel, kus laulule järgneb hoopis paariminutiline vaikus, kus kogudusena võetakse hetked, et oodata Jumala kõnetust.

Jäägu meiegi ülistuslauludes ruumi, et Jumal saaks kõneleda ja meie teda kuulata.

Siin, sinu ees,
Su sulane ootab Su häält
Siin, sinu ees, seisan ma
Siin, Sinu ees, ma ootan ja
kuulan Su häält
Siin, Sinu ees, Isa hea

Kui ootan Sind,
mind tugevaks teed Sa
Kui kuulan Sind, mind kõnetad Sa
Kui otsin ma Sind,
mind lubad end leida
Kui palun ma Sind, mul vastad Sa

Nüüd tule, täida paik, kus seisan ja
ootan Su häält
Nüüd tule taas ja valgusta mu
südant Sa
Nüüd tule, täida paik, kus seisan ja
ootan Su häält
Mul rahu annad ja kätel kannad
edasi Sa

Seostuvad kirjakohad:
Psalm 27:14
Läbivad teemad: usaldus, otsimine, usk, palve, uuendus, ootus

Laulu esitus on leitav
Juhan Ungru plaadilt „Ja sa lendad",
YouTube'ist ja *Spotify*'st.
Laulu nooti saab väikese tasu eest
osta endale sobivas helistikus
veebilehelt *www.noodipank.ee.*

Millist keelt räägiti enne Paabeli torni ehitamist?

■ Ermo Jürma, Vana Testamendi õppejõud

Paabeli torni ehitamise eelse aja keelt tähistatakse Heebrea Piiblis: *„safat-ehat"* (otsene tõlge: „üks keel"). Heebrea keeles on keele kohta kaks sõna.

Piibli tekstis esineb *„safa"* (huul, rääkimisorgan, (anuma) äär, serv jne) ka kõneldava keele tähisena ja on siis vaid ainsuses. Ta on kasutusel kui erialasõna alg-aja universaalse keele ja lõpuaja puhta/puhastatud keele kohta: „Sest siis ma puhastan rahvaste huuled, et nad kõik võiksid hüüda Issanda nime, teenida teda õlg õla kõrval" (Sf 3:9), võrdluseks Suur Piibel 1939: „siis muudan ma rahvaste huuled selgeks".

Maailma erinevate keelte kohta on kasutatud sõna *„lašon"* ja see iseloomustab üht keelt teiste hulgas. Juba 1Ms 10 on juttu, et Noa kolme poja (kes ilmselt isa-emaga sama keelt rääkisid) järeltulijail (neid on loetletud 70) oli „igaühel oma keel (*lašon*)" (s 5).

1Ms 11 jutustus selgitab, miks eelmises peatükis kirjeldatud rahvaste hargnemisel jõuti 70 keeleni.

Jeruusalemma Talmudi pärimuses on veelgi võimsam seletus, mille kohaselt oskasid kõigi rahvaste inimesed algselt 70 (!) keelt. See ühisosa võeti neilt ära siis, kui nad hakkasid torni ehitama. 70 rahvale ja keelele vastavad ka 70 rahvavanemat (4Ms 11), keda Mooses Siinail välja valis. Juudi pärimuse järgi tehti siis ka Siinai käsud teatavaks 70 keeles ja hiljem oli Vana Testamendi kreeka keelde tõlkimiseks vaja 70 tõlki.

Sünagoog, kirikuisad, kuid ka nimekad keeleteadlased – Delitzsch, Baumgarten jt – on oletanud, et see algkeel oli heebrea keel. Samas ei peeta üldkeeleteaduses heebrea keelt isegi mitte vanimaks semi keeleks.

Ühese algkeele rekonstrueerimine on sama võimatu ettevõtmine kui lõpuajastu puhastatud keele loomine või õpetamine praegusel maailma ajastul. Üks (ühine) keel, mida räägitakse vaid alg- ja lõpuajal, jääb praeguse aja inimeste eest varjule. Jumal ju ise segas need ära.

Samas on siin eeltöö igavesse aega astumiseks soovitav: igaüks saab oma keelt puhastada kurjadest, halbadest, rumalatest sõnadest.

Ehk oli see sobivas keeles sõnastatud vastus küsimuse esitajatele. ■

Aastakonverents „Kasvame Jumala sõnas”
5.–6. aprill, Viljandi

Suvefestival „Kõige tähtsam”
28.–30. juuni, Keila

Noorte 41. Piiblipäevad
20.–22. september, Viljandi

KUSi sügiskonverents „Sõna ja tegu”
12. oktoober, Tallinn

Ajakirja tagakaanel olevalt kleepsult näed, mitme numbri jagu Sinu tellimus veel kehtib. Kui seal märgitud makstud numbrite arv läheneb nullile, siis on aeg juurde maksta – vastavalt summale pikeneb Sinu tellimus. Oma häälekandja hinna muutmise vajadust arutab EKB Liidu vanematekogu veebruari koosolekul.

TELLIMINE

Teekäija kodulehelt: www.teek.ee
Tee ülekanne Eesti EKB Koguduste Liidu arveldusarvele EE732200001120064572, märkides selgitusse oma nime ja aadressi.
Helistades Eesti EKB Liidu kantseleisse: Tel 6700698